

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

Σχολή Επαγγελμάτων Υγείας & Πρόνοιας

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Πτυχιακή Εργασία:

**«ΑΠΟΨΕΙΣ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ /ΤΡΙΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ»**

ΘΑΛΕΙΑ ΠΟΛΥΤΙΜΗ ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΠΑΠΑΔΑΚΗ ΕΛΕΝΗ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2016

Ευχαριστώ θερμά την καθηγήτρια Παπαδάκη Ελένη για την καθοδήγηση που μου παρείχε, καθώς και τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ABSTRACT	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
Α΄ ΜΕΡΟΣ.....	11
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	12
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ.....	12
1.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ.....	13
1.2.1 Διάκριση Ανάλογα με την Διάρκειά της	13
1.2.2 Διάκριση βάσει των πολιτικών αντιμετώπισής της Ανεργίας	14
1.2.3 Διάκριση βάσει της διάρθρωσής της	15
1.2.4 Διάκριση βάσει των αιτιών που προκαλούν την Ανεργία	15
1.3 ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗΣ ΤΗΣ.....	16
1.3.1 Ανεργία Τριβής.....	16
1.3.2 Η Διαρθρωτική ανεργία	17
1.3.3 Κυκλική Ανεργία	18
1.3.4 Εποχιακή Ανεργία	19
1.3.5 Τεχνολογική ανεργία	20
1.3.6 Καλυμμένη Ανεργία.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο ΘΕΩΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	21
2.1 Η ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΕΩΡΗΣΗ: ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΕΡΓΙΑ.....	21
2.2 Η ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ: ΚΕΨΝΣΙΑΝΗ ΑΝΕΡΓΙΑ	22
2.3 Η ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	24
3.1 ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ.....	25
3.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο Η ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	30
4.1 ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	30
4.2 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΟΣΟΣΤΩΝ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	37
5.1 ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ.....	37
5.2 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ.....	38
5.3 Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.....	40
5.4 ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	44
6.1 Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	44
6.2 ΜΕΘΟΔΟΣ: ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	44
6.3 ΜΕΣΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	45
6.4 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ.....	45
6.5 ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	46
Β' ΜΕΡΟΣ.....	47
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	48

7.1 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΗΚΑ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	48
7.2 ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	73
8.1 ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑ	73
8.2 ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΓΙΑ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	74
8.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	75
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	77
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	77
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ	78
ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ	79
ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ.....	80
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	81

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο «Απόψεις και Πληροφόρηση Φοιτητών/τριών Κοινωνικής Εργασίας για την Ανεργία» διερεύνησε τις απόψεις των φοιτητών/τριών της Κοινωνικής Εργασίας ΤΕΙ Αθήνας σχετικά με τα αίτια και τις επιπτώσεις της ανεργίας και την πληροφόρηση που διαθέτουν για το θέμα. Όσον αφορά στη μεθοδολογία χρησιμοποιήθηκε η ποσοτική έρευνα. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 80 ενεργοί φοιτητές και φοιτήτριες Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Αθήνας, που φοιτούσαν σε όλα τα έτη σπουδών.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας: η πλειοψηφία των ερωτώμενων, δήλωσε ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους (η οποία καλύπτει τα έξοδα διαβίωσης τους) πολύ/πάρα πολύ, ενώ οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται σε μέτριο βαθμό. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων ανησυχεί σε μεγάλο βαθμό για την ανεργία, η κύρια πηγή πληροφόρησης τους για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα είναι το διαδίκτυο, ενώ αξιολογεί με ουδέτερο τρόπο το βαθμό πληροφόρησης του.

Όσον αφορά τις αντιλήψεις των ερωτώμενων, για τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα, η πλειοψηφία διαφωνεί με τις απόψεις που αιτιολογούν την ανεργία των νέων στην Ελλάδα ως έλλειψη προσπάθειας και δεξιοτήτων των ίδιων των ανέργων, ατυχίας ή απροθυμίας από πλευράς τους να εργαστούν σκληρά. Γενικότερα οι ερωτηθέντες, εστιάζουν σε εξωγενείς/δομικούς παράγοντες για να εξηγήσουν την ανεργία. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων απάντησε με σωστό τρόπο στις 4 από τις 6 τοποθετήσεις που αφορούσαν στις γνώσεις των ερωτώμενων για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα

Οι ερωτώμενοι/νες θεωρούν ως πάρα πολύ σημαντικές τις ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας, την αδυναμία κάλυψης των βιοποριστικών αναγκών, την αδυναμία των νέων να αναλάβουν την ευθύνη της ζωής τους και να κάνουν σχέδια για το μέλλον καθώς και τη καταστρατήγηση του δικαιώματος να ζουν ανεξάρτητα και την διαιώνιση της εξάρτησης από την οικογένεια. Επίσης θεωρούν πολύ σημαντικές τις παρακάτω επιπτώσεις της ανεργίας: τον συμβιβασμό με μια εργασία κατώτερη των προσόντων τους, τις επιπτώσεις στις διαπροσωπικές σχέσεις, την αναζήτηση μη εποικοδομητικών τρόπων διαφυγής καθώς και τις επιπτώσεις της ανεργίας στις κοινωνικές σχέσεις.

Τέλος, δεν υπήρχε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις μεταβλητές: «έτος σπουδών» και α) βαθμός πληροφόρησης για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα» και β) βαθμό συμφωνίας που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες σχετικά με τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα.

Abstract

The present final work is titled “Opinions and Information of Students of Social Work for the Unemployment” investigates the opinion of students of Social Work Polytechnic Colleges of Athens regard to the reasons and the repercussions of unemployment and the information that they allocate for the subject.

Regard to the methodology, the quantitative research was used. The research sample is consisted of eighty active students of Social Work of Polytechnic College of Athens, through out all study years.

According to the results of research: the majority declared that the economic crisis has influenced the economic situation of their family (which covers their expenses of existence) very/too much, while their personal needs are covered in mediocre degree. The majority is worried to a great degree about unemployment, their main source of information about unemployment of young people in Greece is the internet, while they evaluate in a neutral way the quality of information they get.

Regard to the perception of the students asked, about the reasons of unemployment of young people in Greece, the majority disagrees with the opinion which points the unemployment a result of misfortune or unwillingness from their side. In general, people asked, responded that they focus in exogenic/structural factors of the system in order to explain the unemployment. The majority of the students answered correct the 4 out of 6 placements that concerned the knowledge of the students about the unemployment of young people in Greece.

The individuals asked, consider very important the psychological repercussions of unemployment, the weakness of covering the bread-meaning needs, the weakness of young people to undertake the responsibility of their life and to make plans for the future as well as the violation of right to live independently plus the perpetuation of dependence from their families. Also they consider very important the following repercussions of unemployment: to compromise working in a job lower than their qualification, the repercussions in the interpersonal relations, the conquest of not constructive ways of creativity as well as the repercussions of unemployment in social relations.

There is no statistically important difference between the variables:

1. “year of study”
2. level of information for the unemployment of young persons in Greece.
3. degree of agreement of students asked regard to the reasons of unemployment of young persons in Greece.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κυρίαρχο φαινόμενο που θίγεται στην παρούσα εργασία είναι το φαινόμενο της ανεργίας στην Ελλάδα, το οποίο αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα ενός κράτους, και έχει βαθύτερες κοινωνικές προεκτάσεις. Έτσι, ίσως το σημαντικότερο πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπίσει ο άνθρωπος σήμερα είναι η επαγγελματική του αποκατάσταση. Το φαινόμενο της ανεργίας μελετάται τόσο για να εντοπισθούν τα αίτια της όσο και οι συνέπειές της σε μια κοινωνία (Λιαρόπουλος, 2010).

Ο τίτλος της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι **«Απόψεις και Πληροφόρηση Φοιτητών/τριών Κοινωνικής Εργασίας για την Ανεργία»**. Θα μελετηθούν δηλαδή, οι απόψεις των φοιτητών/τριών σε σχέση με το φαινόμενο της ανεργίας όπως και οι πηγές πληροφόρησής τους σχετικά με αυτό.

Η εργασία χωρίζεται σε δυο μέρη, το **θεωρητικό** και το **ερευνητικό**. Το πρώτο μέρος αποτελεί την θεωρητική εισαγωγή της έρευνας και χωρίζεται σε πέντε κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται η έννοια, τα κριτήρια διάκρισης της και τα είδη της ανεργίας. Το δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνει τις βασικές θεωρίες σχετικά με το φαινόμενο της ανεργίας. Το τρίτο κεφάλαιο προσδιορίζει τις ατομικές και τις κοινωνικές επιπτώσεις του φαινομένου αυτού. Το τέταρτο κεφάλαιο περιγράφει τις διαστάσεις του φαινομένου της ανεργίας στην Ελλάδα. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στους νέους και στο φαινόμενο της ανεργίας στην Ελλάδα. Τέλος στο έκτο κεφάλαιο αναφέρεται η μεθοδολογία της έρευνας, πιο συγκεκριμένα δίνονται στοιχεία για το αντικείμενο της έρευνας, την μεθοδολογία, όπως και το δείγμα της. Επιπλέον γίνεται αναφορά στα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας όπως και στις τεχνικές συλλογής στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν.

Στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Τέλος παρουσιάζονται τα ευρήματα καθώς και τα συμπεράσματα της έρευνας. Ακολουθεί η βιβλιογραφία που αποτελείται από ελληνική, ξένη, μεταφρασμένη και πηγές διαδικτύου. Τέλος παρατίθεται το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε στην διεξαγωγή της έρευνας.

Α' ΜΕΡΟΣ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

Κεφάλαιο 1^ο Ο ορισμός και τα είδη της Ανεργίας

1.1 Ορισμός ανεργίας

Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει τον ορισμό, τις κατηγορίες διαχωρισμού της και τα είδη της ανεργίας.

Ανεργία, είναι η αδυναμία εξεύρεσης εργασίας αμειβόμενης και ανάλογης με τα προσόντα, τις ικανότητες και τις κλίσεις του ατόμου. Με τον όρο ανεργία υπονοείται η ακούσια αργία των ατόμων, που προσφέρουν την εργασία τους έναντι ημερομισθίου/ μισθού ή οποιουδήποτε άλλου τρόπου αμοιβής, εξαιτίας της ελλείψεως επαγγελματικής/ ειδικής εργασίας (Δεδουσόπουλος, 2000). Ειδικότερα, άνεργοι είναι τα άτομα εκείνα που είναι διατεθειμένα να εργαστούν με την αμοιβή και γενικότερα με τις συνθήκες που ισχύουν στην αγορά, για το είδος της εργασίας που προσφέρουν και δεν μπορούν να βρουν απασχόληση. Άνεργος, θεωρείται όποιος έχει τις ικανότητες, θέλει να βρει εργασία και παρά τις προσπάθειές τους, δεν κατορθώνει να εργαστεί (αθέλητη ανεργία). Αντίθετα, δε θεωρείται άνεργος όποιος έχει τις ικανότητες και την ευκαιρία αλλά δε θέλει να εργαστεί (ηθελημένη ανεργία)» (Αγαπητός, 2002).

Επίσης, ανεργία καλείται το οικονομικοκοινωνικό φαινόμενο κατά το οποίο υπάρχει υπερβάλλουσα προσφορά εργασίας και είναι μεγαλύτερη από τη ζήτησή της. Υπάρχει δηλαδή, διαθέσιμο και πρόθυμο εργατικό δυναμικό στην αγορά εργασίας αλλά δεν υπάρχουν οι αντίστοιχες θέσεις εργασίας (Καραμεσίνη, 2005). Σε αυτό το σημείο, είναι σημαντικό να υπογραμμισθεί η επεξήγηση του όρου εργατικό και μη εργατικό δυναμικό. Το εργατικό δυναμικό, αποτελείται από τα άτομα που έχουν εργασία (απασχολούμενοι) και εκείνους που δεν απασχολούνται (άνεργοι) αλλά έχουν δηλώσει ότι επιθυμούν και είναι διαθέσιμοι να εργασθούν. Το μη-εργατικό δυναμικό είναι το μέρος του ενήλικου πληθυσμού που ασχολείται με τα οικιακά, είναι συνταξιούχοι, ασθενούν σοβαρά ώστε απέχουν από την εργασία, ή δεν ψάχνουν για εργασία. Τέλος το ποσοστό ανεργίας είναι ο αριθμός των ανέργων διαιρούμενος με το σύνολο του εργατικού δυναμικού (Δεδουσόπουλος, 2000).

Σε κάθε εποχή και σε κάθε κοινωνία εμφανίζεται το φαινόμενο της ανεργίας, άλλοτε σε μεγαλύτερο και άλλοτε σε μικρότερο βαθμό (Αγαπητός, 2002). Η επόμενη ενότητα πραγματεύεται τα κριτήρια διάκρισης της ανεργίας.

1.2 Κριτήρια Διάκρισης της Ανεργίας

Σε αυτή την ενότητα, γίνεται αναφορά στις κατηγορίες στις οποίες ταξινομείται η ανεργία. Η ανεργία ταξινομείται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με το χρόνο που διαρκεί, τα αίτια που την προκαλούν, τις πολιτικές που την αντιμετωπίζουν, και την ομάδα στην οποία ανήκει ο άνεργος, δηλαδή τη διάρθρωσή της. Το βασικό κριτήριο βάσει του οποίου ταξινομείται η ανεργία είναι ανάλογα με τα αίτια που την προκαλούν, ενώ τα υπόλοιπα κριτήρια είναι δευτερεύοντα ή συμπληρωματικά κριτήρια. Η διάκριση αυτή, έχει ως σκοπό την εξερεύνηση των αιτιών όπως θα αναφερθούν στην συνέχεια, της ανεργίας, των επιπτώσεων και των διαστάσεων της στους οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς της ανθρώπινης κοινωνίας, με τελικό σκοπό την ανεύρεση τρόπων αντιμετώπισης του φαινομένου που πλήττει το εργατικό δυναμικό της Ελλάδας αλλά και των περισσότερων χωρών ανά τον κόσμο (Δεδουσόπουλος, 2000).

1.2.1 Διάκριση Ανάλογα με την Διάρκειά της

Αρχικά η διάκριση της ανεργίας, έχει να κάνει με το χρονικό διάστημα που παραμένουν τα άτομα άνεργα (διάρκεια ανεργίας). Σημασία δεν έχει μόνο η διάρκεια των διαστημάτων στην ανεργία, αλλά και η συχνότητα εμφάνισης της ανεργίας. Πολλά άτομα αντιμετωπίζουν μικρά σχετικά διαστήματα ανεργίας, αλλά η συχνότητα εμφάνισής της είναι σχετικά μεγάλη. Επίσης έχει σημασία εάν τα ίδια άτομα παραμένουν άνεργα για πολλές συνεχείς περιόδους, ενώ άλλα δεν διατρέχουν κανένα κίνδυνο ανεργίας. Επιπλέον έχει σημασία και ο τρόπος που τερματίζεται το διάστημα της ανεργίας. Για παράδειγμα, πολλοί άνεργοι αποσύρονται από το εργατικό δυναμικό απογοητευμένοι από την προσπάθεια να βρουν μια θέση εργασίας (Δεδουσόπουλος, 2000).

Η ανεργία με βάση τη διάρκειά της σύμφωνα με τον Δεδουσόπουλο (2000) διακρίνεται στις εξής κατηγορίες:

- Η βραχυχρόνια ανεργία έχει διάρκεια από έναν έως έξι μήνες.
- Η ανεργία μέσης διάρκειας, την οποία αντιμετωπίζουν οι άνεργοι, οι οποίοι δε βρίσκουν εργασία σε διάστημα 6 έως 12 μηνών από την ημέρα αποχώρησης από τον προηγούμενο εργασιακό τους χώρο.

- Η μακροχρόνια ή χρόνια ανεργία Με τον όρο αυτό περιγράφεται η κατάσταση της ανεργίας στην οποία βρίσκεται ο άνεργος για χρονικό διάστημα πάνω από 12 μήνες και είναι εγγεγραμμένος στις καταστάσεις ανέργων στις αρμόδιες υπηρεσίες απασχόλησης.
- Τέλος, η μεγάλη μακροχρόνια ανεργία στην οποία, ο άνεργος βρίσκεται στη δυσάρεστη κατάσταση να είναι άνεργος για διάστημα 2 ετών και άνω. (Δεδουσόπουλος, 2000).

1.2.2 Διάκριση βάσει των πολιτικών αντιμετώπισης της Ανεργίας

Σε αυτή την ενότητα θα γίνει σύντομη αναφορά στις κατηγορίες που ταξινομείται η ανεργία βάσει των πολιτικών αντιμετώπισης καθώς έχει γίνει η ανάλυση τους σε προηγούμενη ενότητα. Η ταξινόμηση βάσει των πολιτικών αντιμετώπισης της ανεργίας διαχωρίζει την ανεργία σε ανεργία τριβής, που είναι η ανεργία την οποία κρίνουν οι σχεδιαστές της πολιτικής ότι δεν πρέπει να μειώσουν εξαιτίας του κόστους που συνεπάγεται η μείωση της, σε όρους, της νομισματικής σταθερότητας σε σχέση με το αναμενόμενο ατομικό και κοινωνικό όφελος. Η διαρθρωτική ανεργία, η οποία μπορεί να περιοριστεί εφαρμόζοντας πολιτικά μέτρα (διαρθρωτικά) που αποσκοπούν σε μεγαλύτερο κοινωνικό και ατομικό όφελος σε σχέση με το κόστος εφαρμογής τους. Και τέλος η κυκλική ή εποχική ανεργία, η οποία είναι το τμήμα της συνολικής ανεργίας που μπορεί να εξαλειφθεί όταν παρουσιαστεί αύξηση στην συνολική ζήτηση (Δεδουσόπουλος, 2000).

1.2.3 Διάκριση βάσει της διάρθρωσής της

Τέλος γίνεται αναφορά στην διάκριση βάσει της διάρθρωσης της ανεργίας, η οποία αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο επιμερίζεται η ανεργία. Σε αυτήν την κατηγορία η ανεργία εξετάζεται από τη σκοπιά της διάρθρωσής της, δηλαδή πώς επιμερίζεται μεταξύ των κοινωνικών ομάδων που συνιστούν το εργατικό δυναμικό της κοινωνίας. Με βάση τα συγκεκριμένα κριτήρια, οι επιστήμονες μελετούν την ανεργία που αντιμετωπίζει το εργατικό δυναμικό που δεν απασχολείται, π.χ. βάσει του φύλου, της εθνικότητας, της οικογενειακής κατάστασης, του επιπέδου εκπαίδευσης, την περιοχή κατοικίας και άλλων πολλών οικονομικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών των ανέργων (Δεδουσόπουλος, 2000).

1.2.4 Διάκριση βάσει των αιτιών που προκαλούν την Ανεργία

Μια ουσιώδης διάκριση μεταξύ ειδών ανεργίας είναι εκείνη μεταξύ της ηθελημένης ή εκούσιας ανεργίας και της αθέλητης ή ακούσιας ανεργίας. Η διάκριση αυτή βασίζεται στην άποψη ότι ένας αριθμός ανέργων παραμένει στην κατάσταση της ανεργίας και καταγράφεται στις στατιστικές των ανέργων παρά την έλλειψη επιθυμίας να βρει εργασία κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Σύμφωνα, με τον ορισμό της ηθελημένης ανεργίας, ένας άνεργος είναι εκούσια άνεργος, όταν, ενώ του έχει προσφερθεί μια εργασία που μπορεί να αναλάβει, συνεχίζει να αναζητά μια καλύτερη δουλειά με μεγαλύτερες αποδοχές, χωρίς να αποδεχθεί την προσφορά που του έγινε. Επίσης, σύμφωνα με τον ορισμό που ο ίδιος χρησιμοποιεί «ένας άνεργος είναι ακούσια άνεργος, όταν θα ήταν πρόθυμος να εργασθεί σε μια εργασία για την οποία έχει τα κατάλληλα προσόντα και με τον τρέχοντα μισθό ή και με χαμηλότερο μισθό, αλλά δεν μπορεί να βρει μια τέτοια δουλειά (Δεδουσόπουλος, 2000). Στην επόμενη ενότητα παρουσιάζονται τα είδη της ανεργίας με βάση τα αίτια πρόκλησής της.

1.3 Τα Είδη της Ανεργίας με βάση τα αίτια πρόκλησής της

Σε αυτή την ενότητα θα παρατεθούν τα είδη της ανεργίας. Τα είδη της ανεργίας διακρίνονται ανάλογα με τα αίτια της και το χρονικό ορίζοντα της εκδήλωσής της. Τα είδη ή κατηγορίες της ανεργίας είναι : η ανεργία τριβής, η διαρθρωτική ανεργία, η κυκλική ανεργία, η εποχιακή ανεργία, η τεχνολογική ανεργία και η καλυμμένη ανεργία, τα οποία αναλύουμε παρακάτω.

1.3.1 Ανεργία Τριβής

Ένα από τα είδη της ανεργίας είναι η Ανεργία Τριβής, είναι εκείνη η οποία οφείλεται στην αδυναμία της αγοράς να απορροφήσει άμεσα άνεργους, παρότι υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας, για τις οποίες οι άνεργοι έχουν τα απαραίτητα προσόντα και επαγγελματική εξειδίκευση. Η ανεργία τριβής οφείλεται στην αδυναμία των εργατών να εντοπίσουν αμέσως τις επιχειρήσεις με τις κενές θέσεις και στην αδυναμία των επιχειρήσεων να εντοπίσουν τους άνεργους εργάτες. Επίσης, μπορεί να οφείλεται στη γεωγραφική απόσταση μεταξύ της περιοχής όπου υπάρχει ανεργία και αυτής όπου υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας. Γενικότερα οφείλεται στην έλλειψη ενός επαγγελματικού συστήματος πληροφοριών για ύπαρξη ανέργων και επιχειρήσεων με κενές θέσεις εργασίας. Οι εργαζόμενοι μπορεί να εγκαταλείπουν την εργασία τους προς εξεύρεση άλλης, προς αναζήτηση διαφορετικών συνθηκών εργασίας, γεωγραφικής περιοχής, μισθού ή θέσης. Η ανεργία τριβής είναι ηθελημένη ανεργία, η οποία καλυτερεύει τελικά τη θέση του ατόμου, αλλά κι εκείνη της εθνικής οικονομίας γιατί αυξάνει την παραγωγικότητα κατευθύνοντας τους εργαζομένους προς τις εργασίες για τις οποίες έχουν τα περισσότερα κίνητρα (Σκουτέλης, 1996).

1.3.2 Η Διαρθρωτική ανεργία

Ένα επιπλέον είδος ανεργίας είναι η Διαρθρωτική Ανεργία. Η διαρθρωτική ανεργία παρατηρείται, όταν οι ικανότητες ενός εργαζομένου αποτυγχάνουν να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις οποιασδήποτε σχεδόν κενής θέσης εργασίας. Στην περίπτωση αυτή, ενώ προσφέρονται θέσεις εργασίας, οι άνεργοι δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα ή δεν βρίσκονται στις περιοχές στις οποίες προσφέρονται αυτές οι θέσεις. Το πρόβλημα αυτό οξύνεται εξαιτίας των συνεχών μεταβολών της τεχνολογίας και η διάρθρωση της ζήτησης για εργασία μεταβάλλεται με πολύ γρήγορους ρυθμούς με αποτέλεσμα τη δημιουργία ανισορροπίας σε πολλές επιμέρους αγορές εργασίας (Κώττης και Κώττη-Πετράκη,2000).

Οι διαρθρωτικές μεταβολές της παραγωγής προκαλούν αναπόφευκτα αύξηση της ανεργίας αφού επιχειρήσεις στους τομείς σε παρακμή σταματούν τις δραστηριότητες ή μειώνουν τον όγκο παραγωγής και κατά συνέπεια τις θέσεις εργασίας. Παράλληλα, οι προερχόμενοι άνεργοι από τους τομείς σε κρίση διαθέτουν ανεπαρκή προσόντα ακατάλληλα για τις νέες δραστηριότητες σε ανάπτυξη. Άλλοι διαρθρωτικοί παράγοντες που επιδρούν στην προσφορά και τη ζήτηση εργασίας είναι η δημογραφική σύνθεση του ενεργού πληθυσμού, οι διάφορες ρυθμίσεις και θεσμικά μέτρα που επηρεάζουν τη λειτουργία της αγοράς εργασίας και ειδικά η σχετική νομοθεσία προστασίας της εργασίας και τα συστήματα αποζημίωσης και παροχών ανεργίας (Abel & Bernake, 2002).

Είναι ένα είδος μακροχρόνιας ανεργίας, που οφείλεται κυρίως στη φθίνουσα πορεία συγκεκριμένων κλάδων ή τομέων της οικονομίας αλλά και στην αδυναμία κατάρτισης μέρους του εργατικού δυναμικού στις σύγχρονες απαιτήσεις της οικονομίας σε πολλές επιμέρους αγορές εργασίας (Κώττης, και Κώττη-Πετράκη, 2000).

1.3.3 Κυκλική Ανεργία

Η ανεργία αυτή έχει κυκλικό χαρακτήρα, δηλαδή επαναλαμβάνεται και η διάρκεια της εξαρτάται από τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου. Η κυκλική ανεργία οφείλεται στη μειωμένη ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών. Γενικότερα, η απασχόληση και η παραγωγή αυξάνονται κατά τη διάρκεια της οικονομικής άνθησης και μειώνονται κατά τη διάρκεια της πτώσης της οικονομικής δραστηριότητας. Αυτή η μορφή ανεργίας είναι αποτέλεσμα της επιβράδυνσης της ανάπτυξης σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, η οποία έχει ως επακόλουθο την αδυναμία απορρόφησης του εργατικού δυναμικού. Ειδικότερα η μειωμένη συνολική ζήτηση για προϊόντα συνεπάγεται μειωμένη ζήτηση για εργασία (ανεργία), άρα χαμηλό εισόδημα με αποτέλεσμα τη μειωμένη καταναλωτική δαπάνη των ιδιωτών, η οποία μεταφράζεται ως ελλιπή ζήτηση για προϊόντα. Όσο μεγαλύτερο πάντως είναι το χρονικό διάστημα κατά το οποίο παραμένει κάποιος άνεργος, τόσο δυσκολότερη είναι και η επαγγελματική του αποκατάσταση. Αυτό συμβαίνει γιατί αφενός χάνει τις δεξιότητές του και τη διάθεση για δουλειά και αφετέρου γιατί οι εργοδότες δείχνουν επιφυλακτικότητα και απροθυμία να προσλάβουν μακροχρόνια άνεργους (Δεδουσόπουλος, 2000).

1.3.4 Εποχιακή Ανεργία

Ένα άλλο είδος ανεργίας είναι, η εποχιακή ανεργία. Η εποχιακή ανεργία είναι εκείνη που οφείλεται στο χαμηλότερο επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας που συμβαίνει σε ορισμένους κλάδους της οικονομίας συγκεκριμένες εποχές του χρόνου. Η εποχιακή ανεργία είναι μικρής σχετικά διάρκειας και δε δημιουργεί σοβαρά κοινωνικά προβλήματα και αυτό διότι, εξαρτάται από το είδος της παραγωγικής δραστηριότητας και εμφανίζεται συχνά σε επιχειρήσεις όπως είναι για παράδειγμα οι τουριστικές όπου υπάρχουν πολλές μεταβολές κατά τη διάρκεια του έτους. Πιο συγκεκριμένα οι μεταβολές της παραγωγής ορισμένων επιχειρήσεων, συνήθως τουριστικών συνοδεύονται από αντίστοιχες μεταβολές της απασχόλησης εργατικού δυναμικού, συνεπώς από μεταβολές της ανεργίας (Πετρινιώτης, 1999). Οι διακυμάνσεις αυτές δεν έχουν σχέση με τον οικονομικό κλάδο αλλά εμφανίζονται συστηματικά κάθε χρόνο ανάλογα με την εποχή και άρα είναι προβλέψιμες. Χαρακτηριστικά της εποχιακής ανεργίας είναι ότι επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο και είναι προσωρινή και μικρής σχετικά διάρκειας (Mankiw, 2002).

Η εποχική ανεργία δεν θεωρείται ως σοβαρό οικονομικό πρόβλημα γιατί μπορεί να αντιμετωπιστεί με την εύρεση συμπληρωματικής απασχόλησης ώστε να μην μένουν άνεργοι για μεγάλη περίοδο (Κώττης, και Κώττη-Πετράκη, 2000). Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις οι εποχιακά εργαζόμενοι έχουν μεγαλύτερες αποδοχές τους μήνες που απασχολούνται ώστε να καλύπτονται εισοδηματικά κατά την περίοδο της εποχικής ανεργίας, όπως συμβαίνει για παράδειγμα σε ορισμένες τουριστικές εργασίες (Δεδουσόπουλος, 2000).

1.3.5 Τεχνολογική ανεργία

Η τεχνολογική ανεργία έχει ως αφορμή την υποκατάσταση της εργασίας από την εισαγωγή σύγχρονων μηχανών στην περίπτωση που η χρησιμοποίηση αυτών μειώνει το κόστος παραγωγής και με τον τρόπο αυτό κρίνεται πιο συμφέρουσα από τη χρήση ανθρώπινων πόρων. Με τον τρόπο αυτό, με την εισαγωγή δηλαδή της τεχνολογίας προκαλούνται επιπτώσεις στον τομέα της απασχόλησης προκαλώντας μαζική ανεργία εφόσον οδηγεί σε απώλειες θέσεων εργασίας. Ο αριθμός των θέσεων αυτών γίνεται όλο και μικρότερος διότι απαιτούνται ειδικεύσεις γνώσεων στον τομέα της τεχνολογίας. Ο αριθμός των εξειδικευμένων τεχνικών και των χειριστών που θα κληθούν να λειτουργήσουν και να συντηρήσουν τις μηχανές και τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές είναι πολύ πιο μικρός από τον αριθμό των εργαζομένων που χάνει τη χειρωνακτική εργασία του. «Με άλλα λόγια, ο τρόπος χρήσης των τεχνολογιών και όχι οι ίδιες οι τεχνολογίες οδηγούν στην ανεργία. Υπάρχουν πάμπολλες εμπειρικές μελέτες που αποδεικνύουν περίτρανα ότι η κοινωνικά ελεγχόμενη τεχνολογία όχι μόνον δεν θα απέβαινε σε βάρος των ανθρώπων της εργασίας, αλλά, αντίθετα, θα συνέβαλε τα μέγιστα στον εμπλουτισμό και την ποιοτική αναβάθμιση της ανθρώπινης εργασίας, αρκεί να απελευθερωθεί από τα δεσμά του κεφαλαίου και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας που λειτουργεί αποκλειστικά και μόνον με κριτήριο το ατομικό κέρδος, αδιαφορώντας για την κοινωνική διάσταση της ανθρώπινης εργασίας» (Κώττης, και Κώττη-Πετράκη, 2000).

1.3.6 Καλυμμένη Ανεργία

Καλυμμένη ανεργία ονομάζεται η ανεργία όταν οι εργαζόμενοι υποαπασχολούνται ή εργάζονται χωρίς να καταβάλλονται οι μισθοί τους για μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι εργαζόμενοι επιθυμούν αλλά δεν βρίσκουν πλήρη απασχόληση, γι' αυτό αναγκάζονται να απασχολούνται μερικώς. Τα τελευταία χρόνια υπάρχει αύξηση αυτής της μορφής ανεργίας (Δεδουσόπουλος, 2000).

Κεφάλαιο 2^ο Θεωρίες σχετικά με το φαινόμενο της Ανεργίας

2.1 Η Φιλελεύθερη Θεώρηση: Κλασική Αεργία

Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στις βασικές θεωρίες σχετικά με το φαινόμενο της Ανεργίας και θα ακολουθήσει η ανάλυσή τους. Αρχικά λαμβάνοντας υπ' όψη ότι και η αγορά εργασίας – όπως και η αγορά αγαθών- διέπεται από το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης, συνεπάγεται ότι η προσφορά εργασίας από τα άτομα, βρίσκεται σε θετική συσχέτιση με τον πραγματικό μισθό, ενώ η ζήτηση εργασίας από τις επιχειρήσεις, αντιθέτως, βρίσκεται σε αρνητική συσχέτιση με τον πραγματικό μισθό. Η ελεύθερη παραβολή προσφοράς και ζήτησης για κάθε τύπο εργασίας καθορίζει ένα μισθό ισορροπίας: εκείνον για τον οποίο η προσφορά ισούται με τη ζήτηση. Αν η αγορά εργασίας είναι τελείως ανταγωνιστική και ελεύθερη από κάθε ρυθμιστικό εμπόδιο, η ελεύθερη διαπραγμάτευση των μισθών έχει ως συνέπεια την προσαρμογή τους, εφόσον δεν έχει επιτευχθεί η ισορροπία προσφοράς και ζήτησης. Σε αυτές τις συνθήκες η οικονομία που αντιμετωπίζει πτώση του επιπέδου της δραστηριότητάς της δεν θα πρέπει να γνωρίζει ανεργία διαρκείας. Πώς όμως μπορεί κανείς να εξηγήσει την ανεργία διαρκείας; Κατά τους νέο-φιλελεύθερους η ανεργία εξακολουθεί γιατί απλά υπάρχουν κανονισμοί και ρυθμίσεις που εμποδίζουν την ελεύθερη διαπραγμάτευση των μισθών. Η δύναμη των συνδικάτων, η καθιέρωση ενός ελάχιστου μισθού, οι συλλογικές συμβάσεις και γενικά το δίκαιο εργασίας, περιορίζουν τις δυνατότητες στιγμιαίας προσαρμογής των μισθών. Κατ' αυτούς, η ανελαστικότητα των μισθών είναι η πρωταρχική αιτία της ανεργίας. Μη μπορώντας να διαπραγματευτούν ελεύθερα τους μισθούς, οι επιχειρήσεις επιλέγουν την προσαρμογή των θέσεων εργασίας για να αντεπεξέλθουν της ύφεσης. Οι νέοι άνεργοι, χωρίς ιδιαίτερα προσόντα, δεν μπορούν να βρουν εργασία, εφόσον οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να καταβάλλουν τον ελάχιστο μισθό, ο οποίος είναι μεγαλύτερος από την παραγωγικότητάς τους. Το ίδιο, οι άνεργοι που προέρχονται από τομείς σε παρακμή και οι οποίοι δεν διαθέτουν προσόντα για τις νέες συνθήκες της οικονομίας, κινδυνεύουν να παραμείνουν στην ανεργία, εφόσον αιτούν μισθούς αντίστοιχους των προηγούμενων τους (Σκουτέλης, 1996).

2.2 Η Παρεμβατική Θεώρηση: Κεϋνσιανή Ανεργία

Ενώ η κλασική θεώρηση θεωρεί την ανελαστικότητα των μισθών ως την κύρια αιτία της ανεργίας, η κεϋνσιανή προσέγγιση δέχεται ότι το κλειδί του προβλήματος βρίσκεται στο επίπεδο της συνολικής ζήτησης, μη δεχόμενη την ταύτιση αγοράς εργασίας και αγοράς αγαθών αντίστοιχα (Δεδουσόπουλος, 2000).

Η φιλελεύθερη θεώρηση αμφισβητείται σε δύο σημεία: από τη μια η ανελαστικότητα των μισθών μπορεί να αποτελέσει επιδίωξη των ίδιων των επιχειρήσεων, ενώ από την άλλη, η πτώση των μισθών δεν αρκεί για την απορρόφηση της ανεργίας. Οι ίδιες οι επιχειρήσεις έχουν συμφέρον να παραχωρούν μισθούς αρκετά ανεξάρτητους από τις διακυμάνσεις του οικονομικού κύκλου, το ίδιο, οι εργαζόμενοι είναι συχνά διατεθειμένοι να δεχθούν ένα μέσο μισθό μικρότερο εάν παραμείνει σταθερός, όποιες και αν είναι οι συνθήκες. Η ανελαστικότητα των μισθών αποτελεί για τους επιχειρηματίες ένα μέσο ελάττωσης του κόστους εργασίας και αύξησης των κερδών. Εξάλλου, οι επενδύσεις των επιχειρήσεων στην κατάρτιση των εργαζομένων τους είναι συχνά αξιόλογες, σε περιόδους ύφεσης οι εργοδότες αποφεύγουν όσο το δυνατόν να αμφισβητήσουν τις συμβάσεις εργασίας των έμπειρων εργατών ώστε να αποφύγουν τις αποχωρήσεις που θα είχαν ως συνέπεια την απώλεια των προηγούμενων επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Πρόκειται για τις θεωρίες των “υπονοούμενων κεφαλαίων”, “του ανθρώπινου κεφαλαίου” και “του μισθού αποδοτικότητας” αντίστοιχα (Δεδουσόπουλος, 2000).

Τέλος, οι επιχειρήσεις μπορούν να αρνηθούν την πραγματοποίηση της μείωσης των μισθών εάν εκτιμούν ότι αυτή διακινδυνεύει να αποθαρρύνει τους εργαζομένους και να προκαλέσει πτώση της παραγωγικότητας. Συνολικά, η ανελαστικότητα των μισθών, ως προς την πτώση μπορεί να αντανakλά εκλογικευμένη πρακτική των εργοδοτών κι όχι νομοθετικών ή ρυθμιστικών μηχανισμών που είναι στη διακριτική ευχέρεια της δημόσιας εξουσίας (Δεδουσόπουλος, 2000).

2.3 Η Μαρξιστική προσέγγιση

Για το Καρλ Μαρξ υπάρχει διαρκώς ένας εφεδρικός βιομηχανικός στρατός. Προέρχεται από την απώλεια θέσεων εργασίας λόγω αύξησης της παραγωγικότητας, από την εξαφάνιση των μικρών ιδιοκτησιών, εμπορικών και βιοτεχνικών, από τον ανταγωνισμό, καθώς και από τους ανέργους των κυκλικών οικονομικών κρίσεων. Αν και η ανάκαμψη ελαττώνει τον όγκο αυτού του στρατού, δεν εξαφανίζεται τελείως. Το μέγεθος του βιομηχανικού εφεδρικού στρατού βρίσκεται σε θετική συσχέτιση με τον πλούτο και το προλεταριάτο, ενώ η πίεση του επί των μισθών και η εξαθλίωση του ενεργού βιομηχανικού στρατού είναι ανάλογη του μεγέθους της εφεδρείας. Όσο μεγαλύτερος είναι ο κοινωνικός πλούτος, το κεφάλαιο που λειτουργεί, η ένταση της αύξησης του, επομένως και το απόλυτο μέγεθος του προλεταριάτου και η παραγωγική δύναμη της εργασίας του, τόσο μεγαλύτερος είναι και ο βιομηχανικός εφεδρικός στρατός. Η αύξηση της διαθέσιμης εργατικής δύναμης προκαλείται από τις ίδιες αιτίες που προκαλούν την αύξηση της επεκτατικής δύναμης του κεφαλαίου. Επομένως το σχετικό μέγεθος του βιομηχανικού εφεδρικού στρατού αυξάνει μαζί με τις δυνάμεις του πλούτου. Όσο μεγαλύτερος είναι όμως αυτός ο εφεδρικός στρατός σε σχέση με τον εν ενεργεία εργατικό στρατό, τόσο μαζικότερος είναι ο σταθεροποιημένος υπερπληθυσμός, που η φτώχεια του είναι αντιστρόφως ανάλογη προς τα βάσανα της δουλειάς του (Μηλιός, Δημούλης, & Οικονομάκης, 2005).

Κεφάλαιο 3^ο Οι επιπτώσεις της Ανεργίας

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται περιληπτικά ο ρόλος της εργασίας στη ζωή ενός ατόμου. Παρουσιάζονται επίσης οι επιπτώσεις που δημιουργεί το φαινόμενο της ανεργίας τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, τα οποία αποτελούν το βασικό θέμα της ενότητας αυτής.

Η εργασία είναι ένα σημαντικό στοιχείο, καθώς καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της ζωής ενός ατόμου από οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα. Οι άνθρωποι εργάζονται για πολλούς λόγους. Σε όλες τις κοινωνίες ένας από τους βασικότερους παράγοντες που ωθεί τα άτομα στην απασχόληση είναι το «ιδιοτελές συμφέρον», με την ευρύτερη έννοια του όρου. Όμως το ατομικό όφελος δεν εξαντλείται στην εξασφάλιση των απαραίτητων ή στην συσσώρευση του πλούτου, καθώς έτσι δεν λαμβάνονται υπόψη τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της, όπως είναι η επικοινωνία, η δημιουργικότητα και η συνεργασία (Hughes & Kroehler, 2007). Η πεποίθηση για την απασχόληση είναι πιο θετική από ότι για την αγγαρεία, διαφορετικά οι άνθρωποι δεν θα ένιωθαν τόσο χαμένοι και αποπροσανατολισμένοι, όταν παραμένουν άνεργοι. Στις σύγχρονες κοινωνίες, το να εργάζεται κανείς αποτελεί σημαντικό στοιχείο, ώστε να συντηρεί την αξιοπρέπειά του. Ακόμα και όταν οι συνθήκες εργασίας είναι σχετικά δυσμενής και οι εργασίες όπου επιβάλλονται είναι μονότονες, η απασχόληση τείνει να θεωρείται ένα στοιχείο που συνεισφέρει στην ψυχολογική σύνθεση του ανθρώπου και στην οργάνωση και ιεράρχηση των καθημερινών δραστηριοτήτων (Giddens, 2002). Το γεγονός ότι ο εργαζόμενος λαμβάνει κάποια αμοιβή για την εργασία του, καταστεί σαφές ότι αυτό που κάνει θεωρείται σημαντικό για κάποιους ανθρώπους, άρα ο ίδιος αποτελεί σημαντικό τμήμα του κοινωνικού συνόλου. Η απασχόληση θεωρείται σημαντικός κοινωνικός μηχανισμός για την τοποθέτηση των ατόμων στην ευρύτερη κοινωνική δομή και την απόκτηση ταυτοτήτων. Σε μεγάλο βαθμό, η ταυτότητα του ατόμου, τόσο για τον ίδιο όσο και για τους άλλους, σχετίζεται με τον τρόπο όπου διασφαλίζει τα μέσα διαβίωσης του (Hughes & Kroehler, 2007).

Σε περιόδους οικονομικής κρίσης, η ανεργία, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός κάνουν αισθητή την παρουσία τους στον τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο παραμερίζοντας την εργασιακή και κοινωνική ευημερία προκαλώντας κοινωνικές

ανισότητες, ενώ αναδύονται και ποικίλα κοινωνικά και ψυχολογικά ζητήματα στη ζωή των ανθρώπων (Παναγιωτόπουλος, 2005).

Στην συνέχεια θα αναφερθούν οι επιπτώσεις του φαινομένου της ανεργίας τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.

3.1 Ατομικές Επιπτώσεις

Η ανεργία αποτελεί ένα αρκετά συχνό κοινωνικό φαινόμενο σε περιόδους οικονομικής ύφεσης με πολλές αρνητικές προεκτάσεις όσον αφορά την ψυχική αλλά και την σωματική υγεία των ατόμων που την βιώνουν.

Με την εμφάνιση και την αύξηση των ποσοστών ανεργίας, το άτομο έρχεται αντιμέτωπο τόσο με τη στέρηση μιας σταθερής πηγής εισοδήματος, απαραίτητη για την επιβίωση του, όσο με την απώλεια του αυτοσεβασμού του. Η ζωή και η προσωπικότητα κάθε ατόμου είναι δομημένες στην εργασία και την οικονομική επιφάνεια, οι οποίες προσδιορίζουν την ταυτότητα και την εικόνα του. Παράλληλα, η μείωση του εισοδήματος προκαλεί την ελάττωση της κοινωνικής αυτοπεποίθησης, του τρόπου αλληλεπίδρασης με τον κοινωνικό περίγυρο, της αίσθησης της προσωπικής ανεπάρκειας και αδυναμίας. Επιπλέον, η ανεργία ενισχύει την κατάθλιψη, το άγχος και την αντικοινωνική συμπεριφορά (Murphy & Athanasou, 1999).

Η ανεργία, βιώνεται ως πηγή αισθημάτων αδυναμίας, απουσίας νοήματος και αποξένωσης. Το ανεκπλήρωτο των στόχων, η κατάπιξη της ανάγκης για εργασία ως πεδίο εκδήλωσης δημιουργικότητας και ανεξαρτησίας, επιδρά αρνητικά τόσο στην διάθεση και στον αυτοσεβασμό των εργαζομένων. Οι άνεργοι παρουσιάζουν πολύ κακή ψυχική υγεία και είναι περισσότερο επιρρεπείς σε κατάθλιψη, σε αυτοκτονίες και στον αλκοολισμό. Γενικά, η ανεργία προκαλεί ισχυρή αίσθηση αγωνίας, άγχος, απώλεια αυτοπεποίθησης και μνήμης, ανικανότητα συγκέντρωσης, υπνηλία, μερική σεξουαλική ανικανότητα, απογοήτευση και απαισιοδοξία, υψηλή ερεθιστικότητα και διαταραχές στο επίπεδο των σχέσεων (Παναγιωτόπουλος, 2005).

Η απώλεια της εργασίας επηρεάζει καταλυτικά την αυτοεκτίμηση του ατόμου, ως αποτέλεσμα των αλληλένδετων επιδράσεων από τα συναισθήματα ενοχής για την απώλεια της εργασίας και κατ' επέκταση για την απώλεια του εισοδήματος, κάτι που συντελεί στην κοινωνική αποξένωση και στην ψυχολογική δυσθυμία (Σπυριδάκης, 2013).

Η ανεργία, τόσο η μακρόχρονη όσο και η βραχύχρονη έχει επώδυνες συνέπειες στην ψυχολογία του ατόμου, καθώς ο άνεργος τείνει να εκλαμβάνει το πρόβλημα αυτό ως προσωπική του αποτυχία. Κλονίζεται επομένως η αυτοπεποίθησή του κι έρχεται αντιμέτωπος με έντονα συναισθήματα άγχους, ανασφάλειας, και κατάθλιψης (Παυλόπουλος, 2011). Επιπλέον η διάρκεια της ανεργίας είναι εξίσου σημαντικός παράγοντας, καθώς όσο μεγαλύτερη είναι τόσο περισσότερο αρνητικές επιπτώσεις έχει. Η ανεργία επηρεάζει αρνητικά και τη δυνατότητα για μελλοντικό απόκτηση εισοδήματος, καθώς επιφέρει επαγγελματική απαξίωση. Πιο συγκεκριμένα, όσο περισσότερο διαρκεί η πρώτη, τόσο μεγαλύτερη είναι η απαξίωση που υφίσταται η εργατική δύναμη (σε επίπεδο γνώσεων, ικανοτήτων, πείρας και άλλων). Επομένως, οι άνεργοι εισέρχονται σε έναν φαύλο κύκλο ανεργίας και εμποδίων εύρεσης εργασίας με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό τους από την αγορά εργασίας (Stryckler, Basu, Suhrcke, Cotts & Mc Kee 2009).

Οι άνεργοι τείνουν να εσωτερικεύουν τις αρνητικές αξιολογήσεις και την αρνητική εικόνα της κοινωνίας για' αυτούς και διαμορφώνουν μια μη ευνοϊκή εικόνα για τον εαυτό τους που συνήθως εκδηλώνεται με χαμηλή αυτοεκτίμηση (Marmot, 2009). Τα αρνητικά αποτελέσματα της ανεργίας στην ψυχική υγεία των ατόμων είναι μεγαλύτερα σε χώρες που δεν έχουν ισχυρή οικονομική ανάπτυξη και χαρακτηρίζονται από άνιση διανομή εισοδήματος και συστήματα ελλιπούς προστασίας των ανέργων (Paul K., Moser K., 2009). Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να αναφερθούν κάποιοι παράγοντες, οι οποίοι αυξάνουν το αντίκτυπο της ανεργίας στην ψυχική υγεία. Αρχικά σημαντικός παράγοντας είναι ο τύπος της εργασίας, αλλά και το επίπεδο εξειδίκευσης, καθώς τα άτομα που ασχολούνται με χειρωνακτική εργασία βιώνουν περισσότερη δυσφορία αναλογικά με τους υπαλλήλους (Stryckler, Basu, Suhrcke, Cotts & Mc Kee 2009).

Στις αρνητικές επιπτώσεις της ανεργίας συγκαταλέγεται και η σταδιακή απαξίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και της αποκτηθείσας εμπειρίας των ατόμων στον εργασιακό χώρο. Λόγω της εξέχουσας θέσης της εργασίας στη ζωή των ανθρώπων, όπως υπογραμμίστηκε προηγουμένως, ο άνεργος υφίσταται μια γενικότερη διαδικασία φθοράς και περιθωριοποίησης, ευρισκόμενος σε ένα ευρύτερο φαύλο κύκλο χαμηλού εισοδήματος και κοινωνικής απομόνωσης (Marmot, 2009).

Οι άνθρωποι χάνοντας την εργασία τους και ζώντας κάτω από τα όρια της φτώχειας έχουν να αντιμετωπίσουν εκτός από τον κοινωνικό αποκλεισμό, την αύξηση των ποσοστών εκδήλωσης ψυχικών νοσημάτων, ψυχικών και ψυχοσωματικών διαταραχών και προβλήματα υγείας. Επιπλέον χρειάζεται να δοθεί προσοχή στο γεγονός ότι σε περιόδους οικονομικής ύφεσης που τα ποσοστά της ανεργίας αυξάνονται, υποβαθμίζεται η ποιότητα ζωής των ανθρώπων, συνεπώς υπάρχει αύξηση στα ζητήματα υγείας ενώ περιορίζεται η δυνατότητα πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας (Παυλόπουλος, 2011).

Επιπροσθέτως σε περιόδους οικονομικής ύφεσης και αύξησης της ανεργίας αναδύονται ζητήματα παραβατικής συμπεριφοράς, εθισμού σε ουσίες ή στο αλκοόλ. Η ανεργία γενικότερα σχετίζεται με την αύξηση του καπνίσματος και με επιβλαβείς συνήθειες για την υγεία. Παρατηρείται επίσης αύξηση των αυτοκτονιών αλλά και της θνησιμότητας του πληθυσμού (Marmot, 2009).

Επιπλέον αρνητικές συνέπειες που πλήττουν τα άνεργα άτομα, είναι η ανεπάρκεια δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων και η δημιουργία κοινωνικού στίγματος. Η ανασφάλεια για το μέλλον, η έξαρση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού αποτελούν επίσης αρνητικές επιπτώσεις (Παυλόπουλος, 2011).

Συνεπώς ο άνεργος απειλείται, όχι μόνο από το αίσθημα μειονεξίας, από τον αποκλεισμό στην αγορά εργασίας, από την με κοινωνικό αποκλεισμό αλλά και από τον κίνδυνο βλάβης της ψυχικής και της σωματικής του υγείας (Marmot, 2009). Στην συνέχεια θα αναφερθούν οι κοινωνικές επιπτώσεις της ανεργίας.

3.2 Κοινωνικές Επιπτώσεις

Εκτός από τις ατομικές επιπτώσεις της ανεργίας στη ζωή των ατόμων που πλήττει, επηρεάζει και κοινωνικής φύσεως παραμέτρους (Πετκίδου, 2007). Πιο συγκεκριμένα οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες που αφορούν όλους τους τομείς της ζωής (στέγαση, ένδυση, εκπαίδευση, ψυχαγωγία) αυξάνονται και η κοινωνική κινητικότητα μειώνεται. Επακόλουθο της κατάστασης αυτής είναι η αύξηση της κοινωνικής αντιπαλότητας, είτε αυτή εκδηλώνεται είτε όχι (Δεδουσόπουλος, 2004). Διεθνή στατιστικά στοιχεία επιβεβαιώνουν ότι κάθε αύξηση της ανεργίας κατά 3% δεν επιβαρύνει μόνο την ψυχική και σωματική υγεία των ανέργων όπως προαναφέρθηκε, αλλά συνοδεύεται και από αύξηση της φτώχειας και καταστροφή του κοινωνικού ιστού. Επιπροσθέτως οι άνεργοι περιθωριοποιούνται και γίνονται θύματα κοινωνικού στιγματισμού και κοινωνικής απομόνωσης, δεδομένα που σε συνδυασμό με το χαμηλό τους εισόδημα και το χαμηλό τους ηθικό, τους οδηγούν σε κοινωνικό αποκλεισμό ενώ παράλληλα βιώνουν τον αποκλεισμό τους από την αγορά εργασίας. Γενικότερα θεωρείται ότι σε μια κοινωνία με μεγάλο αριθμό ανέργων, εξίσου μεγάλη είναι και η συχνότητα προαναφερθέντων ατομικών προβλημάτων, ενώ το άθροισμα αυτών αποδίδει την εικόνα ενός συλλογικού προβλήματος (Λιαρόπουλος, 2010).

Η ανεργία όπως είναι επόμενο, έχει σοβαρές συνέπειες και στον τομέα της οικονομίας. Η ανεργία δημιουργεί παραγωγική απώλεια στην οικονομία. Ο παραγκωνισμός σημαντικού κομματιού του εργατικού δυναμικού από την παραγωγική διαδικασία επηρεάζει αρνητικά την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας. Βασικές οικονομικές συνέπειες της ανεργίας, είναι η απώλεια παραγωγικών δυνάμεων, δηλαδή της εργασίας των ανέργων, η οποία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στην παραγωγική διαδικασία, καθώς και η επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού, λόγω παροχής επιδομάτων ανεργίας (Παυλόπουλος, 2011).

Το φαινόμενο της ανεργίας είναι αλληλένδετο με το ευρύτερο πρόβλημα της φτώχειας χωρίς, όμως να ταυτίζεται με αυτό (Ρομπόλης, 2010). Σε κοινωνίες με υψηλό ποσοστό ανεργίας, εμφανίζεται σημαντικό πρόβλημα φτώχειας, επομένως και έντονο βιοποριστικό πρόβλημα για μεγάλη μερίδα πληθυσμού. Αναπόφευκτη παρουσιάζεται η δημιουργία νέων ομάδων φτωχών που αντιμετωπίζουν ποικίλα ζητήματα επιβίωσης και κοινωνικής ένταξης (Παυλόπουλος, 2011). Όλα αυτά σε

συνδυασμό με την δυσφορία και την αβεβαιότητα για το μέλλον που υπογραμμίστηκαν παραπάνω, συντελούν στην εμφάνιση φαινομένων αλλοτρίωσης και ανομίας, στη χαλάρωση της κοινωνικής συνοχής καθώς και στην αποδυνάμωση των κοινωνικών δεσμών και στην αντικατάστασή τους από μια διαδικασία αντιπαράθεσης και αποσύνθεσης (Κατσανεβάς, 1985). Παράλληλα με τα παραπάνω, στα πλαίσια αγορών με μεγάλο αριθμό μεταναστών και υψηλά ποσοστά ανεργίας εμφανίζονται φαινόμενα σύγκρουσης για την κάλυψη θέσεων σε τμήματα της αγοράς εργασίας τα οποία μέχρι τότε ήταν μη ανταγωνιστικά. Η όξυνση διαφόρων τύπων κοινωνικού ρατσισμού και η κοινωνική αξιοποίηση εθνικών ιδεολογιών αποτελούν την έκφραση τέτοιων συγκρούσεων. Αξίζει να αναφερθεί ότι η αύξηση της ανεργίας έστω και κατά μια ποσοστιαία μονάδα, θεωρείται ότι δημιουργεί κατάσταση έντασης, επιθετικότητας και ασθενειών που επηρεάζει την κοινωνία για πολλά χρόνια (Λιαρόπουλος, 2010).

Επίσης το «αίσθημα ανασφάλειας» είναι ένα ακόμη αρνητικό χαρακτηριστικό το οποίο αναφέρεται τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό συναίσθημα. Τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί η ανασφάλεια και ο φόβος του εγκλήματος, όπου αναφέρονται σε συλλογικές αντιδράσεις ενός μεγάλου μέρους του πληθυσμού απέναντι στο εγκληματικό φαινόμενο και τις νέες μορφές εγκληματικότητας κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα και πηγάζουν από την αύξηση της ανεργίας. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο φόβος του εγκλήματος και της αποκλίνουσας συμπεριφοράς, εκδηλώνεται σε δύο επίπεδα, σε άτομο όπου λαμβάνει τη μορφή του φόβου θυματοποίησης και σε συλλογικό ως έλλειψη δημόσιας ασφάλειας και εξορισμού είναι το ομαδικό άγχος των κατοίκων μιας περιοχής που προέρχεται από τον πιθανό φόβο μιας ενδεχόμενης θυματοποίησής τους ή των κοντινών τους ατόμων μέσα από βίαιες και εγκληματικές πράξεις (Σπυριδάκης, 2013).

Στην συνέχεια ακολουθεί το τέταρτο κεφάλαιο το οποίο αναφέρεται στην διάσταση που έχει το φαινόμενο της ανεργίας στην Ελλάδα.

Κεφάλαιο 4^ο Η Διάσταση της Ανεργίας στην Ελλάδα

4.1 Το φαινόμενο της Ανεργίας στην Ελλάδα

Σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο φαινόμενο της ανεργίας στην Ελλάδα καθώς και στην διάσταση που έχει λάβει. Η διεθνής οικονομική κρίση πλήττει πλέον τις πτυχές της πραγματικής οικονομίας και στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα να είναι ορατές οι αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση. Το πρόβλημα της ανεργίας στη χώρα μας, είναι πρόβλημα ζήτησης εργασίας και όχι πρόβλημα προσφοράς και κόστους εργασίας. Εκτός από τη μείωση του ποσοστού απασχόλησης στην Ελλάδα λόγω της οικονομικής ύφεσης, σημειώθηκαν μεταβολές και στη διάρθρωση της απασχόλησης. Επιπλέον η δραματική αύξηση τόσο της ανεργίας όσο και της μακροχρόνιας ανεργίας αποτυπώνει το βάθος της κρίσης στην αγορά εργασίας. Η εξέλιξη αυτή συνεπάγεται ότι το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης της ανεργίας στη διάρκεια της κρίσης μετατρέπεται σε δομική ανεργία. Η διάσταση αυτή είναι ιδιαίτερα ανησυχητική, καθώς προσδίδει στην αγορά εργασίας χαρακτηριστικά αποδόμησης και καθιστά επιτακτική την ανάγκη άμεσης λήψης πολιτικών και θεσμικών πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση της ανεργίας. Επίσης μεγάλο είναι το πρόβλημα της διαρθρωτικής ανεργίας στη χώρα μας, δηλαδή της ανεργίας που οφείλεται σε αναντιστοιχία δεξιοτήτων των ανέργων και απαιτήσεων της αγοράς εργασίας. Ουσιαστικά το πρόβλημα δημιουργείται από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα, αφού σε μεγάλο βαθμό δεν λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες και τις προοπτικές της αγοράς εργασίας. Μια πολύ σημαντική παράμετρος επίσης είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο και η σχέση με τα ποσοστά ανεργίας που υπογραμμίζεται και στην συνέχεια της εργασίας. (Ετήσια Έκθεση 2015- Η Ελληνική Οικονομία και η Απασχόληση, 3/09/2015). Διαθέσιμο στο (<http://www.inegsee.gr/ekdosi/etisia-ekthesi-2015-i-elliniki-ikonomia-ke-i-apascholisi/>).

4.2 Η εξέλιξη των ποσοστών ανεργίας στην Ελλάδα

Στο συγκεκριμένο σημείο, θα αναφερθούμε στις διαστάσεις της ανεργίας στην Ελλάδα μεταφρασμένης σε ποσοστά. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το ποσοστό ανεργίας είναι το μέγεθος που αντανακλά την κατάσταση της αγοράς εργασίας, επιπλέον δείχνει τη δυναμική και τις προοπτικές δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στην οικονομία. Επιπλέον χρειάζεται να υπογραμμισθεί ότι η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, η οποία στο εξής θα αναφέρεται ως ΕΛ.ΣΤΑΤ, έχει πραγματοποιήσει κατά διαστήματα πολλές έρευνες σχετικά με τα επίπεδα ανεργίας στην χώρα μας. Θα εμφανιστούν στην συνέχεια κάποιοι πίνακες που υπάρχουν στην επίσημη ιστοσελίδα της υπηρεσίας και που παρουσιάζουν την εξέλιξη της ανεργίας έως σήμερα καθώς και τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα πιο αναλυτικά όσο αναφορά το φύλο, την ηλικία και το επίπεδο εκπαίδευσης τα έτη 2014 2015.

Αρχικά παρουσιάζονται τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα από το έτος 2004 έως το 2014, σύμφωνα με το φύλο και την ηλικιακή ομάδα από 15 έως 29. Είναι σημαντικό να αναφερθεί το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα στην συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα, καθώς οι ερωτώμενοι είναι νέοι και υπάρχουν ερωτήσεις στο ερωτηματολόγιο που αφορούν στην ανεργία των νέων στην Ελλάδα. Στην συνέχεια θα παρατεθούν δύο πίνακες της ΕΛ.ΣΤΑΤ, στους οποίους διαφαίνονται εκτενέστερα τα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα των τελευταίων δύο ετών.

Πίνακας 1. Εξέλιξη του ποσοστού των ανέργων για το σύνολο του πληθυσμού, για άρρενες – θήλεις και για άτομα ηλικίας 15-29 ετών, 2004- 2014

Έτος	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Άτομα ηλικίας 15 με 29
2004	10,6	6,6	16,3	20,5
2005	10,0	6,2	15,4	19,3
2006	9,0	5,7	13,8	18,1
2007	8,4	5,2	12,9	17,3
2008	7,8	5,1	11,5	16,2
2009	9,6	7,0	13,3	18,8
2010	12,7	10,0	16,3	24,4
2011	17,9	15,1	21,5	34,8
2012	24,4	21,5	28,2	43,7
2013	27,5	24,5	31,3	48,7
2014	26,5	23,6	30,2	45,0

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος Οκτώβριος- Δεκέμβριος 2015 Διαθέσιμο στο http://www.statistics.gr/documents/20181/1515741/GreecelnFigures_2015Q4_GR.pdf/272fcb8e-a97f-4c31-af93-fc29113319ab).

Βάση του Πίνακα 1, παρατηρείται η φθίνουσα πορεία των ποσοστών της ανεργίας από το 2004 που ήταν 20,5% έως το 2008 που έφτασαν στο 16,2% και στην συνέχεια την κατακόρυφη αύξησή τους με κορύφωση το 2013 στο 48,7%. Στην συνέχεια παρατηρείται μια πτώση των ποσοστών της ανεργίας από 48,7% το 2013 στο 45% το 2014.

Εκτός από τη γενικότερη εικόνα της ανεργίας στην Ελλάδα των προηγούμενων ετών, που παρουσιάστηκε παραπάνω, αρκετά χρήσιμη είναι και η παρουσίαση των ποσοστών ανεργίας στην Ελλάδα ανάλογα με την ηλικία, το φύλο και το μορφωτικό επίπεδο. Σε αυτό το σημείο γίνεται αναφορά στα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα τα έτη 2014 και 2015. Συγκρίνοντας τα τελευταία τρίμηνα των δύο αυτών ετών διευκολύνεται η σύγκριση των ποσοστών της ανεργίας στην Ελλάδα κατά τα δύο αυτά έτη αντίστοιχα. Το ποσοστό ανεργίας το Δ' τρίμηνο του 2015 ήταν 24,4% έναντι 24,0% του προηγούμενου τριμήνου. Ωστόσο το αντίστοιχο τρίμηνο του 2014 το ποσοστό ανεργίας βρισκόταν στο 26,1%. Από αυτά τα ποσοστά

προκύπτει ότι η απασχόληση μειώθηκε κατά 0,8% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και αυξήθηκε κατά 3,0% σε σχέση με το Δ' Τρίμηνο του 2014. Επιπλέον ο αριθμός των ανέργων, αυξήθηκε κατά 1,2% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και μειώθηκε κατά 5,7% σε σχέση με το Δ' Τρίμηνο του 2014. Είναι σημαντικό να υπογραμμισθεί, ότι το ποσοστό ανεργίας των γυναικών γενικότερα είναι σημαντικά υψηλότερο από αυτό των ανδρών, και στα δύο έτη εκτός από την ηλικιακή ομάδα των 65 και άνω που συμβαίνει το αντίστροφο.

Επίσης το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας και στα δύο έτη παρατηρείται στους νέους ηλικίας 15-24 ετών όπου ανέρχεται στο 49,0%. Τέλος παρατηρείται επίσης αρκετή μείωση στα ποσοστά ανεργίας σε όλες τις ηλικιακές ομάδες στο έτος 2015 συγκριτικά με το έτος 2014. Στον Πίνακα 2, παρουσιάζονται τα στατιστικά αποτελέσματα που περιγράφουν την ανεργία ανά φύλο και ανά ηλικιακή ομάδα, συγκρίνοντας τα Δ' Τρίμηνα στα έτη 2014 και 2015, από τα οποία διαμορφώθηκαν οι παραπάνω παρατηρήσεις.

Πίνακας 2. Ανεργία (%), κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.

Ηλικία	Δ' Τρίμηνο					
	2014			2015		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο
Σύνολο	23,3	29,6	26,1	21,2	28,4	24,4
15-24	46,6	56,9	51,5	44,1	54,3	49,0
25-29	39,4	43,0	41,1	33,5	41,9	37,4
30-44	21,4	28,7	24,7	19,2	27,9	23,2
45-64	17,6	21,5	19,3	17,3	21,9	19,0
65+	13,2	5,8	10,9	12,6	5,9	10,0

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος Δ' τρίμηνο 2015

Διαθέσιμο στο (<http://www.statistics.gr/documents/20181/3c10f1ef-a56e-4441-9599-89dc578ffb84>).

Στην συνέχεια, θα παρουσιαστεί η κατανομή της ανεργίας, λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο εκπαίδευσης για τα έτη 2014 και 2015, με στοιχεία από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. Αρχικά το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται σε όσους δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο, με ποσοστό 41,0% το 2014 και 45,6% το 2015 το οποίο υποδηλώνει επίσης αύξηση της ανεργίας στην συγκεκριμένη ομάδα το έτος 2015 συγκριτικά με το έτος 2014. Τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας το έτος 2015, παρατηρούνται σε όσους έχουν διδακτορικό ή μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών με ποσοστό 13,7% και στους πτυχιούχους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με ποσοστό 19,6%. Παρατηρείται βέβαια αύξηση της ανεργίας σε όσους έχουν διδακτορικό ή μεταπτυχιακή τίτλο σπουδών καθώς το 2014 το ποσοστό ήταν 13,1% ενώ το 2015 έφτασε το 13,7%. Όσο αναφορά τους πτυχιούχους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης φαίνεται τα ποσοστά να μειώνονται καθώς από το 19,8% το 2014 έχουν πέσει στο 19,6%. Ακολουθεί ο Πίνακας 3, ο οποίος παρουσιάζει τα ποσοστά ανεργίας κατά φύλο και κατά επίπεδο εκπαίδευσης συγκρίνοντας τα έτη 2014 και 2015 σύμφωνα με τα οποία διαμορφώθηκαν οι παραπάνω παρατηρήσεις.

Πίνακας 3. Ανεργία (%), κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης.

Επίπεδο Εκπαίδευσης	Δ' Τρίμηνο					
	2014			2015		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο
Σύνολο	23,3	29,6	26,1	21,2	28,4	24,4
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακό	8,9	18,4	13,1	10,8	17,0	13,7
Τριτοβάθμια Εκπαίδευσης	16,4	22,6	19,8	16,0	22,6	19,6
Πτυχίο Ανώτερης Τεχνολογικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	23,3	31,3	27,2	19,4	29,9	24,6
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	24,9	34,8	28,9	22,1	32,3	26,2
Απολυτήριο Τριτοτάξιας Μέσης Εκπαίδευσης	28,3	33,4	30,1	25,5	33,7	28,4
Απολυτήριο Δημοτικού	24,6	25,6	25,0	24,6	24,8	24,7
Μερικές τάξεις Δήμοτικού	35,8	57,6	43,0	35,7	42,9	38,0
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	39,8	42,4	41,0	39,3	52,9	45,6

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος Δ' τρίμηνο 2015

Διαθέσιμο στο (<http://www.statistics.gr/documents/20181/3c10f1ef-a56e-4441-9599-89dc578ffb84>).

Επίσης σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ σχετικά με το έτος 2015, από το σύνολο των ανέργων που αναζητούν μισθωτή απασχόληση στην Ελλάδα, το 12,1% αναζητά αποκλειστικά πλήρη απασχόληση, ενώ το 83% αναζητά πλήρη αλλά, στην ανάγκη, είναι διατεθειμένο να εργαστεί και με μερική απασχόληση. Επίσης το 4,8% είτε αναζητά μερική απασχόληση είτε δεν ενδιαφέρεται αν θα βρει μερική ή πλήρη απασχόληση. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ένα ποσοστό ανέργων 6,4% απέρριψε, κατά τη διάρκεια του Δ' Τριμήνου του 2015, κάποια πρόταση ανάληψης εργασίας για διάφορους λόγους, κυρίως επειδή:

α) δεν εξυπηρετούσε ο τόπος εργασίας (31,5%)

β) δεν εξυπηρετούσε το ωράριο εργασίας (18,4%)

γ) δεν ήταν ικανοποιητικές οι αποδοχές (13,2%).

Επιπλέον το ποσοστό των ανέργων που δεν έχουν εργαστεί ποτέ στο παρελθόν ανέρχεται στο 22,6% του συνόλου των ανέργων ενώ οι μακροχρόνια άνεργοι (αυτοί που αναζητούν από 12 μήνες και άνω εργασία, ανεξάρτητα από το αν έχουν εργαστεί στο παρελθόν), αποτελούν αντίστοιχα το 71,3%. Είναι επίσης σημαντικό να υπογραμμισθεί ότι το ποσοστό ανεργίας των ατόμων με ξένη υπηκοότητα είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των Ελλήνων υπηκόων (30,8% έναντι 23,9%). Τέλος το 71,3% των ξένων υπηκόων είναι οικονομικά ενεργό, ποσοστό σημαντικά υψηλότερο από το αντίστοιχο των Ελλήνων, το οποίο είναι 51,1%. Διαθέσιμο στο (<http://www.statistics.gr/documents/20181/3c10f1ef-a56e-4441-9599-89dc578ffb84>)

Κεφάλαιο 5^ο Η ανεργία των νέων στην Ελλάδα

5.1 Νέοι και Ανεργία

Η οικονομική κρίση που συμβαίνει στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια, πλήττει ιδιαίτερα τους νέους, καθώς τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, οι χαμηλά αμειβόμενες ή προσωρινές θέσεις εργασίας και τέλος οι θέσεις οι οποίες είναι δυσανάλογες των προσόντων τους επηρεάζουν αρνητικά την ζωή τους. Η ανεργία των νέων στην Ελλάδα ακολουθεί τις μεταβολές της ανεργίας των μεγαλύτερων ηλικιών, με την διαφορά ότι το επίπεδό της διαμορφώνεται σε υψηλότερο επίπεδο όπως παρατηρήσαμε και στην ενότητα τέσσερα. Αυτό σημαίνει ότι οι ίδιοι παράγοντες που καθορίζουν το μέγεθος της συνολικής ανεργίας ευθύνονται και για την ανεργία των νέων. Το ποσοστό ανεργίας των νέων στην Ελλάδα, είναι συστηματικά υψηλότερο του αντίστοιχου ποσοστού για τους ενήλικες, υπάρχουν δηλαδή παράγοντες που συνδέονται με την κατάσταση της «νεότητας», οι οποίοι οδηγούν σε μια ανακατανομή της ανεργίας σε βάρος των νέων και οι οποίοι αναφέρονται παραπάνω (Ντολιοπούλου, 2012).

Οι νέοι αποτελούν μια ξεχωριστή κατηγορία ανέργων, αφού η ανεργία τους πλήττει σε μεγάλο βαθμό προτού καν μπουν στην αγορά εργασίας. Γενικότερα το φαινόμενο της ανεργίας και ειδικότερα η αδυναμία εύρεσης εργασίας επηρεάζει αρνητικά τους νέους στο κομμάτι της ανακάλυψης της ταυτότητάς τους. Αυτό συμβαίνει καθώς στην εφηβεία και στα χρόνια των σπουδών η εικόνα του «επαγγελματικού εαυτού» αναπτύσσεται μέσα από τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό, την έρευνα των δυνατοτήτων, τη λήψη πληροφοριών για το επάγγελμα. Αυτή η διεργασία είναι ουσιαστική για την ανάπτυξη και τη συνειδητοποίηση τόσο της προσωπικής όσο και της επαγγελματικής ταυτότητας, αλλά συχνά δεν είναι αποτελεσματική αφού η πραγματικότητα και η ανεργία φέρουν τη ματαιώση (Φατούρου, Εγέφαλος, Εργασία και ανεργία: ψυχολογικές επιπτώσεις). Έτσι καθλώνονται στην ιδιότητα του μαθητή και του φοιτητή, με αποτέλεσμα τόσο η συναισθηματική τους ωρίμανση, όσο και η εξέλιξή τους να καθυστερούν (Ντολιοπούλου, 2012)

5.2 Οι επιπτώσεις της ανεργίας στους νέους

Σε αυτή την ενότητα θα γίνει αναφορά στις επιπτώσεις του φαινομένου της ανεργίας στους νέους. Όπως έχουμε αναφέρει και σε προηγούμενη ενότητα, η ζωή και η προσωπικότητα του σύγχρονου ανθρώπου είναι δομημένες πάνω στην εργασία και την οικονομική του επιφάνεια. Η εργασία σε σημαντικό βαθμό συντελεί στο προσδιορισμό τόσο της ταυτότητας όσο και της εικόνας εαυτού του σύγχρονου ανθρώπου ειδικά όταν αναφερόμαστε στους νέους. Ένας νέος λόγω της ανεργίας χρειάζεται να αντιμετωπίσει αφενός τα πρακτικά προβλήματα, αφετέρου τη «συμβολική» του κατάρρευση που ακολουθεί αυτή τη διαδικασία. Επίσης ο βασικός λόγος ανασφάλειας των νέων για το μέλλον πηγάζει από την ελληνική αγορά εργασίας που μοιάζει με κινούμενη άμμο (Ντολιοπούλου, 2012). Η εργασία και η κοινωνική αυτοπεποίθηση που συνδέεται με αυτήν, επηρεάζει τον τρόπο αλληλεπίδρασης με τους άλλους, ακόμα και αν είναι οι φίλοι, οι συγγενείς ή ο σύντροφός. Η αίσθηση των νέων ανέργων είναι αρκετά έντονη όσο αναφορά την προσωπική ανεπάρκεια και αδυναμία. Στην πιο δυναμική και παραγωγική περίοδο της ζωής τους, αποκλείονται από τη χαρά και το δικαίωμα της δημιουργίας με αποτέλεσμα να νιώθουν παραγκωνισμένοι και καταδικασμένοι από τη κοινωνία. Τους δημιουργεί το αίσθημα της κοινωνικής περιθωριοποίησης και του κοινωνικού αποκλεισμού με συνέπεια να χάνουν την αυτοεκτίμησή τους (Μπούρας & Λύκουρας, 2011).

Η ανεργία έχει σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις στην ζωή των ανέργων νέων, όσον αφορά τόσο τον βιοπορισμό και την οικονομική ανεξαρτησία τους όσο τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες των ατόμων. Ο περιορισμός των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων των νέων και η αδυναμία τους να συμμετάσχουν σε διάφορες κοινωνικές δραστηριότητες λόγω της οικονομικής δυσπραγίας, συντελούν στην αποξένωση τους και στην δυσμενή τους κατάσταση. Η εργασία λοιπόν, τόσο για τους ενήλικες όσο και για τους νέους εκτός από μέσο απόκτηση υλικών αγαθών είναι παράλληλα και μέσο ικανοποίησης του ατόμου, αξιοποίησης των κλίσεων και ιδιοτήτων του, κοινωνικής καταξίωσης και ανόδου (Καμινιώτη, 1995) περιοδικό Εργασία έκδοση του ΟΑΕΔ/ΠΠΕΚΑ, «Οι κοινωνικές επιπτώσεις της ανεργίας».

Όσον αφορά τις ψυχολογικές και σωματικές επιπτώσεις λόγω της ανεργίας, οι νέοι βιώνουν τα ίδια συναισθήματα και εκδηλώνουν παρόμοιες συμπεριφορές με τους άλλους ανέργους, οι οποίες έχουν αναφερθεί στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας. Ωστόσο, οι νέοι λόγω του νεαρού της ηλικίας τους και εξαιτίας του φαινομένου της ανεργίας απειλούνται από υπερβολικό άγχος, κατάθλιψη, απελπισία, πικρία, χαμηλή αυτοπεποίθηση και αισθήματα εχθρότητας προς την κοινωνία, την οποία θεωρούν υπεύθυνη για την κατάστασή τους. Επιπλέον το φαινόμενο αυτό οδηγεί σε αυξανόμενο άγχος και κατ'έπекταση σε αύξηση της κατανάλωσης αλκοόλ ιδιαίτερα σε νεαρά άνεργα άτομα. Η ανεργία δηλαδή η ακούσια διακοπή της επαγγελματικής δραστηριότητας, επηρεάζει την εικόνα που έχει ο νέος για τον εαυτό του, νιώθει «άχρηστος», καταλαμβάνεται από αίσθημα απελπισίας και απογοήτευσης και έτσι προκαλούνται ψυχολογικές διαταραχές, όπως: άγχος, κατάχρηση ουσιών, αύξηση αυτοκτονιών, αντικοινωνικές συμπεριφορές καθώς και επιπτώσεις στη σωματική υγείας (Κούτση, 2009).

Επίσης ένα άλλο χαρακτηριστικό συναίσθημα που κατακλύζει τους νέους ανέργους είναι ο θυμός. Όταν δεν δίνεται η δυνατότητα να δοκιμαστεί κανείς σε πραγματικές συνθήκες εργασίας, τότε ο θυμός είναι το πρώτο συναίσθημα που προκύπτει. Ο θυμός αυτός εύστοχα μπορεί να εκφραστεί σε συνειδητό επίπεδο και πολιτικά, με πολιτική κινητοποίηση και διαμαρτυρία, καθώς η ανεργία είναι ένα θέμα με διαστάσεις πολιτικές. Ο θυμός αυτός είναι υγιής και σεβαστός και χρειάζεται χώρο για να εκφραστεί εύστοχα. Είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι ο θυμός προηγείται της κατάθλιψης και μπορεί κανείς να την αποφύγει όταν μπορεί να μετουσιώσει το θυμό του σε στάση και πράξη δημιουργική και υπεύθυνη, προσαρμοσμένη στις συνθήκες (Κούτση, 2009).

5.3 Η ανεργία των νέων και η οικογένεια

Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στην ανεργία των νέων και στην οικογένεια τους. Η οικονομική κρίση αύξησε την ανεργία, οδηγώντας την οικογένεια στην απώλεια του εισοδήματός της. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση του οικογενειακού στρες λόγω της πίεσης από την έλλειψη υλικών αγαθών και πόρων. Επιπλέον η ανεργία επηρέασε και τις ευρύτερες κοινωνικές σχέσεις των νέων και της οικογένειάς τους κα' επέκταση (Στυλιανίδης, 2011).

Οι επιπτώσεις της ανεργίας των νέων στο οικογενειακό περιβάλλον είναι αρκετές. Λόγω της ανεργίας επηρεάζονται οι οικονομικές απολαβές των νέων, συνεπώς δυσκολεύονται να αυτονομηθούν από την οικογένειά τους. Ένα επιπλέον μειονέκτημα είναι ότι η οικογένεια σταδιακά χάνει το δέσιμο που έχει στις παλαιότερες δεκαετίες, καθώς η ίδια η ανεργία λειτουργεί διαρθρωτικά για αυτήν. Η οικογένεια είναι ένα σύστημα που αποτελείται από πολλαπλές κυκλικές αλληλεπιδράσεις, και τα συγκεκριμένα γεγονότα που η ελληνική κοινωνία αντιμετωπίζει, προκαλούν κρίση σ' ολόκληρη την οικογένεια άσχετα αν εκδηλώνεται σ' ένα μόνο μέλος της. Εξαιτίας του χαμηλού βιοτικού επιπέδου έχουν αυξηθεί οι συγκρούσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας. Η ανεργία γενικότερα από ατομικό και οικογενειακό πρόβλημα τείνει να εκδηλώνεται, όλο και περισσότερο, ως κοινωνικό πρόβλημα. Ο ρόλος της οικογένειας ως προς τον άνεργο νέο είναι πολύ σημαντικός. Η οικογένεια μπορεί να βοηθήσει τον άνεργο με την αναγνώριση και την κατανόηση των προβλημάτων του, την τόνωση της αυτοπεποίθησής του αναφορικά με τις ικανότητές του και την υποστήριξη του. Η ισχυρή δομή της οικογένειας, ιδιαίτερα στην επαρχία, απορροφά πολλούς από τους κραδασμούς που δημιουργεί η ανεργία και συχνά η όλη δυσαρέσκεια, το άγχος και η απογοήτευση του ανέργου σηκώνονται από τους δικούς της ώμους. Είναι σημαντικό να υπογραμμισθεί η σημασία που έχει για ένα άνεργο νέο η οικογένεια (Ντολιοπούλου Ε., 2012).

Σε αυτό το σημείο θα γίνει αναφορά σε ένα σημαντικό φαινόμενο στην Ελλάδα. Ενώ η ανεργία συνεχώς αυξάνεται, οι νέοι στην Ελλάδα δεν βιώνουν τόσο έντονο το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού σε σχέση με τους υπόλοιπους ανέργους Ευρωπαίους. Αυτό συμβαίνει καθώς οι Έλληνες συνεχίζουν να υποστηρίζονται οικονομικά από τις οικογένειές τους, παραμένοντας σε ένα καθεστώς εξάρτησης από αυτές. Στην περίπτωση αυτή, παραμένει κανείς σε ένα στάδιο «παρατεταμένης εφηβείας», η οποία από την μια πλευρά τον προστατεύει από το κοινωνικό αποκλεισμό που μπορεί να δημιουργήσει η ανεργία, από την άλλη μεριά τον εμποδίζει να ανεξαρτητοποιηθεί συναισθηματικά και να αναλάβει την ευθύνη της ζωής του σε επαγγελματικό και προσωπικό επίπεδο. εγκέφαλος (Φατούρου, 2010).

5.4 Νέοι και μετανάστευση

Σε αυτή την ενότητα που αφορά τους νέους και το φαινόμενο της ανεργίας είναι απαραίτητη η αναφορά στο φαινόμενο της οικονομικής μετανάστευσης των νέων Ελλήνων στο εξωτερικό. Με τον όρο «οικονομική μετανάστευση» εννοούμε την φυγή από μια χώρα για οικονομικούς λόγους. Δηλαδή τα άτομα αδυνατούν να βρουν εργασία στην γενέτειρά τους και αναγκάζονται να την εγκαταλείψουν για μια χώρα που υπόσχεται καλύτερες προοπτικές. Η μετανάστευση σήμερα ξεκινάει από τους νέους, οι οποίοι βλέπουν την Ελλάδα να βιώνει πολλές κρίσεις ταυτόχρονα (πολιτική, οικονομική, αναπτυξιακή) και δεν μπορούν να οραματιστούν το μέλλον τους εδώ και επιλέγουν το ξεκίνημά τους σε μια άλλη χώρα, με στόχο ένα καλύτερο μέλλον (Λαμπριανίδης, 2011).

Αναμφίβολα στην Ελλάδα, υπάρχει μια αναντιστοιχία προσφοράς και ζήτησης εργασίας πτυχιούχων η οποία οδηγεί κάποιους από αυτούς στην μετανάστευση. Η αναντιστοιχία προκύπτει από την περιορισμένη ζήτηση της ελληνικής οικονομίας για πτυχιούχους. Είναι ένα διαρθρωτικό πρόβλημα. Είναι σημαντικό να υπογραμμισθεί ότι διαχρονικά αλλάζει ο χαρακτήρας της μετανάστευσης από την Ελλάδα. Για πολλά χρόνια ήταν μετανάστευση ανειδίκευτων εργατών, ενώ στην συνέχεια κυρίως από το 1990 και μετά είναι κυρίως πτυχιούχων. Στην περίοδο της κρίσης υπερδιπλασιάστηκε ο αριθμός των χωρών στις οποίες μετανάστευσαν οι Έλληνες (Λαμπριανίδης, 2015).

Σε αυτό το σημείο θα γίνει αναφορά σε ένα φαινόμενο το οποίο εμφανίζεται και στην χώρα μας και αφορά κατά κύριο λόγο τους νέους. Η διαρροή επιστημονικού προσωπικού (brain drain), περιγράφει τη μετανάστευση υψηλά εκπαιδευμένου προσωπικού από λιγότερο ανεπτυγμένες προς αναπτυγμένες χώρες. Αφορά επιστήμονες, οι οποίοι εκπαιδεύτηκαν στις χώρες προέλευσής, και μετακινούνται για να στελεχώσουν θέσεις υψηλότερων απολαβών. Το φαινόμενο αυτό μπορεί να διαχωριστεί σε τρεις κατηγορίες. Αρχικό στην «βασική διαρροή εγκεφάλων», όπου οι επιστήμονες μετακινούνται και δεν ξαναγυρίζουν στην χώρα προέλευσης. Η δεύτερη κατηγορία είναι «η αντίστροφη διαρροή εγκεφάλων», όπου οι μετανάστες επιστρέφουν στην χώρα προέλευσης. Και η τρίτη κατηγορία είναι «η κυκλοφορία εγκεφάλων», όπου οι επιστήμονες μετανάστες κινούνται τακτικά μεταξύ της χώρας προέλευσης και της χώρα υποδοχής. Σήμερα η παγκοσμιοποίηση ασκεί ισχυρή επιρροή στην μετανάστευση του επιστημονικού προσωπικού, εφόσον το εμπόριο

γίνεται περισσότερο ελεύθερο με αποτέλεσμα να αποδεσμεύεται και η κινητικότητα υπηρεσιών και ανθρώπων. Το παραπάνω φαινόμενο ενισχύεται μέσω του διαδικτύου, όπου οι καλύτεροι εκπαιδευόμενοι επικοινωνούν και πωλούν τη γνώση τους, ανταλλάσσουν ιδέες, ενώ αναζητούν καλύτερες συνθήκες εργασίας (Λαμπριανίδης, 2011).

Κεφάλαιο 6^ο Μεθοδολογία Έρευνας

6.1 Ο Σκοπός της έρευνας και τα Ερευνητικά Ερωτήματα

Ο σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η διερεύνηση των απόψεων των φοιτητών/τριών του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας ΤΕΙ Αθήνας σχετικά με τα αίτια και τις επιπτώσεις της ανεργίας και την πληροφόρηση που διαθέτουν για το θέμα. Εξετάζεται επίσης η σχέση που μπορεί να υπάρχει ανάμεσα στην πληροφόρηση των φοιτητών για την ανεργία σε σχέση με το έτος φοίτησης.

Διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων ή υποθέσεων:

Τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας είναι:

- Ποια η πληροφόρηση των φοιτητών/φοιτητριών κοινωνικής εργασίας για την ανεργία;
- Ποιες είναι οι απόψεις τους για τα αίτια της ανεργίας;
- Ποιες είναι οι απόψεις τους για τη σημαντικότητα των επιπτώσεων της ανεργίας;
- Υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στο έτος σπουδών και στην πληροφόρηση τους για την ανεργία;

6.2 Μέθοδος: Ποσοτική Προσέγγιση

Οι ερευνητικές μέθοδοι διακρίνονται σε ποιοτικές και ποσοτικές. Οι ποσοτικές αναλύουν την ποσότητα εμφάνισης του φαινομένου που εξετάζεται και οι ποιοτικές αναφέρονται στο είδος, στο συγκεκριμένο χαρακτήρα του φαινομένου. Στην παρούσα πτυχιακή εργασία χρησιμοποιήθηκε η ποσοτική έρευνα. Σύμφωνα με τους Aliaga and Gunderson (2000) η ποσοτική έρευνα προσπαθεί να εξηγήσει φαινόμενα με την συλλογή αριθμητικών δεδομένων που αναλύονται χρησιμοποιώντας μαθηματικές μεθόδους και ειδικότερα στατιστικά στοιχεία. Αναζητά εμπειρικές γενικεύσεις και προσπαθεί να ελέγξει αιτιώδεις θεωρητικές υποθέσεις (Javeau, 1996).

6.3 Μέσα Συλλογής Δεδομένων

Το μέσο που θα χρησιμοποιηθεί είναι το ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο είναι ένα έντυπο που περιέχει μια σειρά δομημένων ερωτήσεων οι οποίες παρουσιάζονται σε μια συγκεκριμένη σειρά και στις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει γραπτά (Ζαφειρίου, 2003).

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε για τις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας και περιλαμβάνει 13 ερωτήσεις. Στο ερωτηματολόγιο υπάρχουν δύο βασικοί άξονες. Ο πρώτος άξονας αφορά τα κοινωνικοδημογραφικά και άλλα στοιχεία των ερωτώμενων, όπως για παράδειγμα το φύλο, την ηλικία, το έτος στο οποίο βρίσκονται, την οικογενειακή κατάσταση κα. Ο δεύτερος άξονας περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν τις απόψεις και την πληροφόρηση των ερωτώμενων σχετικά με την ανεργία στην Ελλάδα. Δηλαδή υπάρχει μια σειρά κλειστών ερωτήσεων, με σκοπό να καταγραφεί η ανησυχία των νέων σχετικά με την ανεργία στην Ελλάδα, να διερευνηθεί η πληροφόρηση των ερωτώμενων σχετικά με την ανεργία στην Ελλάδα, να διευκρινιστούν οι απόψεις των νέων σχετικά με τα αίτια της ανεργίας στην Ελλάδα και τέλος να καταγραφούν οι απόψεις των φοιτητών σχετικά με τη σημαντικότητα των επιπτώσεων της ανεργίας στην Ελλάδα. Το ερωτηματολόγιο επισυνάπτεται στο παράρτημα. Επιπλέον για την συλλογή και καταγραφή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα Excel. Στην συνέχεια για την επεξεργασία των δεδομένων και την ανάλυσή τους χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα SPSS.

6.4 Διαδικασία Δειγματοληψίας

Η δειγματοληπτική έρευνα έγινε με δομημένο ανώνυμο ερωτηματολόγιο, για το σκοπό αυτό συλλέχθηκαν ερωτηματολόγια από 80 άτομα. Από τους 80 ερωτώμενους οι 13 ήταν άντρες και οι 67 ήταν γυναίκες. Η ηλικία των υποκειμένων κυμαίνεται από 18 έως 24 και άνω. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από τους ενεργούς φοιτητές/τριες του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας ΤΕΙ Αθήνας. Στο δείγμα συμπεριλήφθηκαν φοιτητές/ φοιτήτριες από όλα τα έτη σπουδών και η δειγματοληψία έγινε με την μέθοδο τυχαίας δειγματοληψίας κατά στρώματα. Αρχικά έγινε η έρευνα και συλλέχθηκαν 100 ερωτηματολόγια, για να χρησιμοποιηθούν σε περίπτωση άκυρων ερωτηματολογίων. Επίσης από τα 100 ερωτηματολόγια χρησιμοποιήθηκαν τα

80, και πιο συγκεκριμένα 16 ερωτηματολόγια όπου αντιστοιχούσαν σε κάθε έτος σπουδών, έτσι ώστε να υπάρχει ομοιογένεια στο δείγμα αλλά και να έχουμε αντίστοιχο δείγμα από κάθε έτος. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να συλλεχθούν 80 ερωτηματολόγια, 16 από κάθε υποομάδα. Η δειγματοληπτική έρευνα διήρκεσε τρεις μήνες, από τον Φεβρουάριο έως και τον Απρίλιο του 2016.

6.5 Επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων

Σε αυτό το σημείο παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο έγινε η επεξεργασία και η ανάλυση των δεδομένων της έρευνας. Εκτιμήθηκε ο συντελεστής αξιοπιστίας Cronbach α για τις δυο κλίμακες: α) των Απόψεων για την ανεργία των νέων και β) για τις Επιπτώσεις στη ζωή των νέων. Βρέθηκαν αντίστοιχα συντελεστές 0,655 και 0,825.

Είναι σημαντικό να υπογραμμισθεί ότι στην ερώτηση 11 που αφορά 6 υποερωτήματα γνώσεων για την ανεργία, έγινε υπολογισμός βαθμολογίας (score) γνώσεων σύμφωνα με τις σωστές απαντήσεις στις ερωτήσεις αυτές. Για κάθε απάντηση που έδινε ο φοιτητής ή η φοιτήτρια, και που ήταν αντίστοιχα σωστή, έπαιρνε τιμή 1, ενώ αν είχε επιλέξει λανθασμένη απάντηση έπαιρνε την τιμή μηδέν. Δημιουργήθηκε έτσι η βαθμολογία απαντήσεων με πιθανό εύρος αντίστοιχο των ερωτήσεων (από 0 έως 6). Μεγαλύτερη βαθμολογία υποδηλώνει υψηλότερη γνώση στα σχετικά θέματα.

Η ανάλυση των δεδομένων της έρευνας έγινε με τη βοήθεια του προγράμματος IBM SPSS 23.0 όπως αναφέρεται και παραπάνω. Υπολογίστηκαν κατανομές συχνοτήτων των βασικών περιγραφικών χαρακτηριστικών των 80 φοιτητών και φοιτητριών που συμμετείχαν στη μελέτη. Στους ελέγχους διαφοράς στην κατανομή απαντήσεων σε ερωτήσεις απόψεων και γνώσεων σε θέματα ανεργίας, μεταξύ των χαρακτηριστικών τους, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος χ^2 ενώ αντίστοιχα στις ποσοτικοποιημένες αυτές κλίμακες χρησιμοποιήθηκαν οι μη παραμετρικές μέθοδοι Mann Whitney & Kruskal Wallis, λόγω μικρών δειγματικών μεγεθών στις υποκατηγορίες των χαρακτηριστικών. Ως αποδεκτό επίπεδο σημαντικότητας επιλέχθηκε το 5%. Στο έβδομο κεφάλαιο ακολουθεί η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Β' ΜΕΡΟΣ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ

Κεφάλαιο 7^ο Ανάλυση Αποτελεσμάτων

7.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά των φοιτητών/τριων Κοινωνικής Εργασίας

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 13 άντρες (16,3%) και 67 γυναίκες (83,7%). Όσον αφορά την ηλικία του δείγματος, τα 30 άτομα (37,5%) 18 έως 20 ετών, τα 34 άτομα (42,5) είναι από 21 έως 23, και τα 16 άτομα (20,0%) είναι 24 και άνω.

Το δείγμα αποτελείται από πέντε υποομάδες που είναι ανάλογες με τα έτη σπουδών των ερωτώμενων, δηλαδή ρωτήθηκαν 16 άτομα ανά έτος (20,0%) καθώς χρησιμοποιήθηκε η τυχαία δειγματοληψία κατά στρώματα.

Σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση των ερωτώμενων οι 6 (7,5%) δήλωσαν ότι είναι έγγαμοι ή συζούν ενώ οι 74 (92,5%) δηλαδή η πλειοψηφία των ερωτώμενων δήλωσαν ότι είναι άγαμοι.

Τέλος σχετικά με την κάλυψη των εξόδων διαβίωσης 43 ήταν τα άτομα (53,7%) που δήλωσαν ότι τα έξοδα διαβίωσής τους καλύπτονται από την οικογένειά τους, 14 άτομα (17,5%) δήλωσαν ότι τα έξοδα διαβίωσής τους τα καλύπτουν από την προσωπική τους εργασία, ενώ 23 άτομα (28,8%) δήλωσαν ότι τα έξοδα διαβίωσης τους καλύπτονται και από την οικογένεια και από την προσωπική τους εργασία.

Πίνακας 1. Γενικά περιγραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων φοιτητών και φοιτητριών (80) που συμμετείχαν στην έρευνα.

		N	%
Φύλο	<i>άνδρας</i>	13	16,3
	<i>γυναίκα</i>	67	83,7
Ηλικία, χρόνια	<i>18-20</i>	30	37,5
	<i>21-23</i>	34	42,5
	<i>24+</i>	16	20,0

Έτος σπουδών	<i>1^ο</i>	16	20,0
	<i>2^ο</i>	16	20,0
	<i>3^ο</i>	16	20,0
	<i>4^ο</i>	16	20,0
	<i>5^ο +</i>	16	20,0
Οικογενειακή κατάσταση	<i>έγγαμος/η, συζεί</i>	6	7,5
	<i>άγαμος/η</i>	74	92,5
Κάλυψη εξόδων διαβίωσης	<i>από οικογένεια</i>	43	53,7
	<i>προσωπική εργασία</i>	14	17,5
	<i>και τα δύο</i>	23	28,8

Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστούν τα δεδομένα, όπως αυτά προέκυψαν από τις απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους.

Στον πίνακα 2 (που ακολουθεί) παρουσιάζονται: α) ο βαθμός που η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς των ερωτώμενων και β) ο βαθμός κάλυψης των προσωπικών τους αναγκών από την οικονομική τους κατάσταση καθώς, και η συσχέτιση των αναφερόμενων μεταβλητών με την πηγή κάλυψης των εξόδων διαβίωσης των ερωτώμενων.

Όσον αφορά στο βαθμό που η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την οικονομική κατάσταση της οικογένειας των ερωτώμενων, 31 άτομα (38,8%) δήλωσαν ότι έχει επηρεαστεί η οικογένειά τους από «λίγο» έως «μέτρια», 39 άτομα (48,8%) δήλωσαν ότι έχει επηρεαστεί «πολύ» και 10 άτομα (12,5%) δήλωσαν ότι έχει επηρεαστεί «πάρα πολύ».

Όσον αφορά τις μεταβλητές, « ο βαθμός που η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την οικονομική κατάσταση των οικογενειών τους» και «η πηγή κάλυψης

των εξόδων διαβίωσής τους», δεν παρουσιάζουν στατιστική σημαντικότητα ($p=0,599$).

Σ' αυτό το σημείο θα παρουσιαστούν οι απαντήσεις των ερωτώμενων σχετικά με το δεύτερο ερώτημα, δηλαδή «το βαθμό που καλύπτονται οι προσωπικές ανάγκες των ερωτώμενων από την οικονομική τους κατάσταση». Τα 45 άτομα (ποσοστό 56,3%) δήλωσαν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται «μέτρια», τα 18 άτομα (22,5%) δήλωσαν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται από «καθόλου» έως «λίγο», και τα 17 (21,3%) δήλωσαν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται από «πολύ» έως «πάρα πολύ». Η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνει ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται σε μέτριο βαθμό από την οικονομική τους κατάσταση, ενώ λιγότεροι είναι εκείνοι που δήλωσαν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται από καθόλου έως λίγο και από πολύ έως πάρα πολύ.

Χρειάζεται να παρουσιαστούν πίο αναλυτικά οι απαντήσεις των ερωτώμενων συσχετίζοντας «το βαθμό που θεωρούν ότι καλύπτονται οι προσωπικές τους ανάγκες από την οικονομική τους κατάσταση» με «την πηγή κάλυψης των εξόδων διαβίωσής τους». Υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις δύο μεταβλητές ($p=0,030$). Η πλειοψηφία των ατόμων που τους καλύπτει τα έξοδα διαβίωσης η οικογένειά τους τα 24 άτομα (55,8%) δήλωσαν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται «μέτρια», 6 άτομα (14,0%) ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται από «καθόλου» έως «λίγο», και τα 13 (30,2%) δήλωσαν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται από «πολύ» έως «πάρα πολύ».

Στην ίδια ερώτηση, τα 6 άτομα (ποσοστό 42,9%) που τα έξοδα διαβίωσής τους τα καλύπτουν από προσωπική εργασία δήλωσαν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται «μέτρια», τα ίδιο ποσοστό 6 άτομα (42,9%) δήλωσε ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται από «καθόλου» έως «λίγο», και τα 2 άτομα (14,3%) δήλωσαν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται από «πολύ» έως «πάρα πολύ».

Τέλος στην ίδια ερώτηση η πλειοψηφία των ατόμων δηλαδή τα 15 άτομα (65,2%) που τα έξοδα διαβίωσής τους τα καλύπτουν και από προσωπική εργασία αλλά και με την βοήθεια της οικογένειάς τους, απάντησαν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται «μέτρια», τα 6 άτομα (26,1%) δήλωσαν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται από «καθόλου» έως «λίγο», και τα (28,7%) δήλωσαν ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται από «πολύ» έως «πάρα πολύ».

Γενικότερα τα άτομα που καλύπτουν τα έξοδα διαβίωσης από προσωπική εργασία απαντούν σε μεγαλύτερο ποσοστό ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται «λίγο» ή «καθόλου» και σε μικρότερο ποσοστό «μέτρια», συγκριτικά με όσους στηρίζονται από την οικογένεια τους ή από τους ερωτώμενους που τα έξοδα διαβίωσής τους τα καλύπτουν και από προσωπική εργασία αλλά και με την βοήθεια της οικογένειάς τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό ερωτώμενων (30,2%) που απαντούν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονται «πολύ» έως «πάρα πολύ», η πηγή στήριξης τους είναι η οικογένεια.

Πίνακας 2. Αντιμετώπιση (κάλυψη) των εξόδων διαβίωσης που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες ως προς α) την επίδραση της οικονομικής κρίσης στα οικονομικά της οικογένειάς τους και β) το βαθμό εξυπηρέτησης των αναγκών τους στην υπάρχουσα οικονομική κατάσταση.

		Κάλυψη εξόδων διαβίωσης				p-value
		Σύνολο	από	προσωπική	και τα δύο	
			οικογένεια	εργασία		
		n (%)				
Σε ποιο βαθμό η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς σας;	λίγο, μέτρια	31 (38,8)	17 (39,5)	5 (35,7)	9 (39,1)	0,599
	πολύ	39 (48,8)	23 (53,5)	5 (35,7)	11 (47,8)	
	πάρα πολύ	10 (12,5)	3 (7,0)	4 (28,6)	3 (13,0)	
Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση;	καθόλου, λίγο	18 (22,5)	6 (14,0)	6 (42,9)	6 (26,1)	0,030
	μέτρια	45 (56,3)	24 (55,8)	6 (42,9)	15 (65,2)	
	πολύ, πάρα πολύ	17 (21,3)	13 (30,2)	2 (14,3)	2 (8,7)	

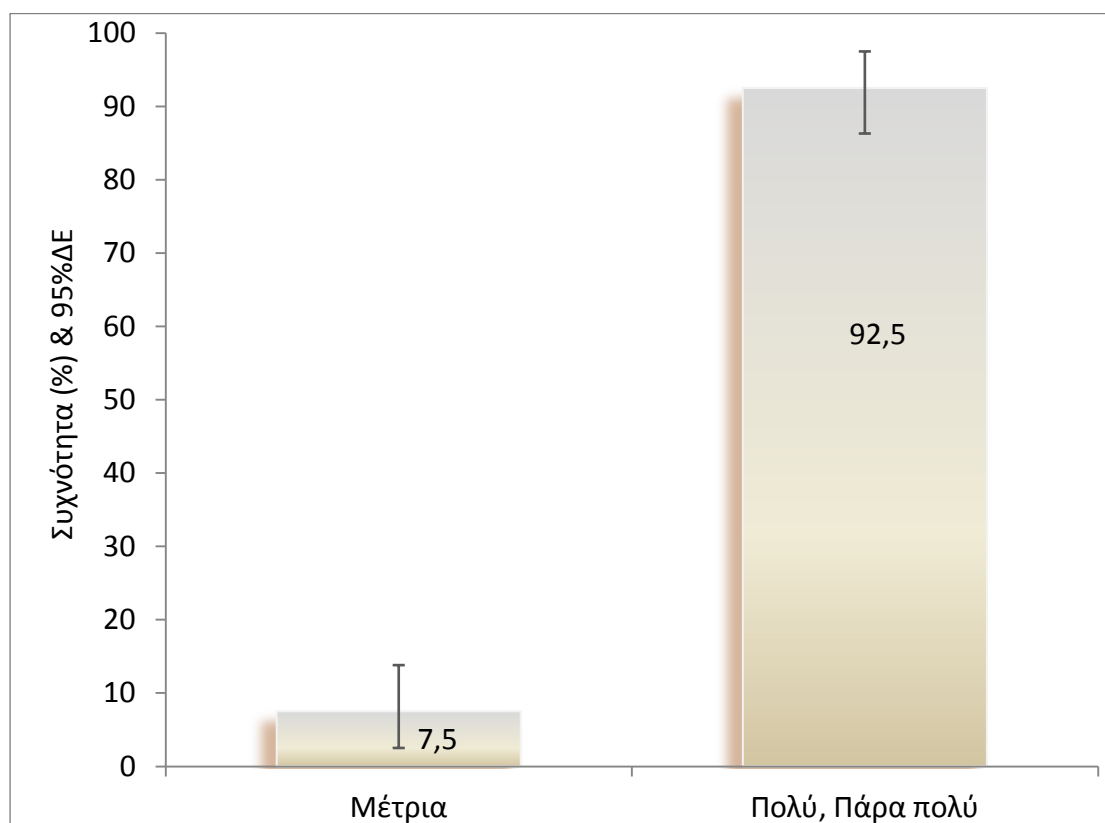
Έλεγχος χ^2 (γραμμικής τάσης).

7.2 Απόψεις και πληροφόρηση των ερωτώμενων για την ανεργία

Σε αυτή την υποενότητα θα παρουσιαστούν οι απαντήσεις των ερωτώμενων σχετικά με το δεύτερο σκέλος του ερωτηματολογίου, δηλαδή σχετικά με τις απόψεις και την πληροφόρησή τους για το φαινόμενο της ανεργίας στην Ελλάδα.

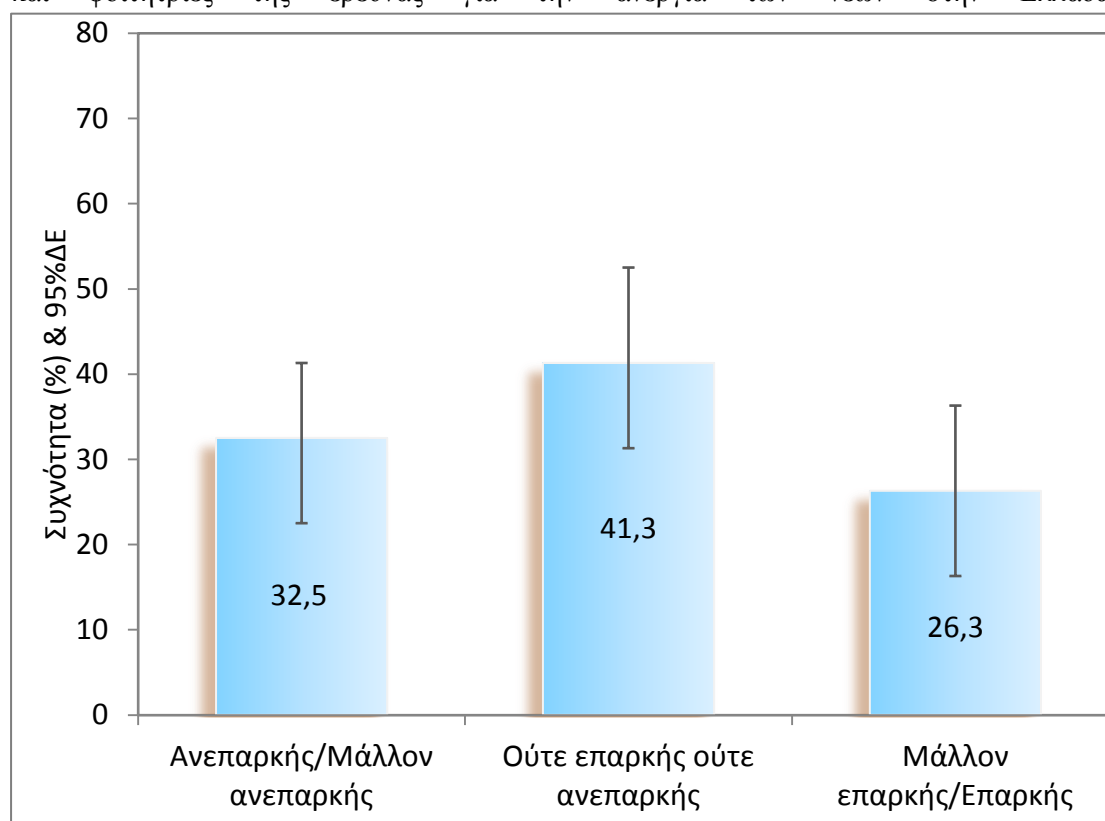
Ακολουθούν οι απαντήσεις των ερωτώμενων που σχετίζονται με το βαθμό ανησυχίας των φοιτητών/τριων για τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων στην Ελλάδα. Η συντριπτική πλειοψηφία ανησυχεί σε μεγάλο βαθμό για την ανεργία ενώ μόλις το 7,5% ανησυχεί μέτρια.

Σχήμα 1. Βαθμός ανησυχίας που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες για τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων στην Ελλάδα.

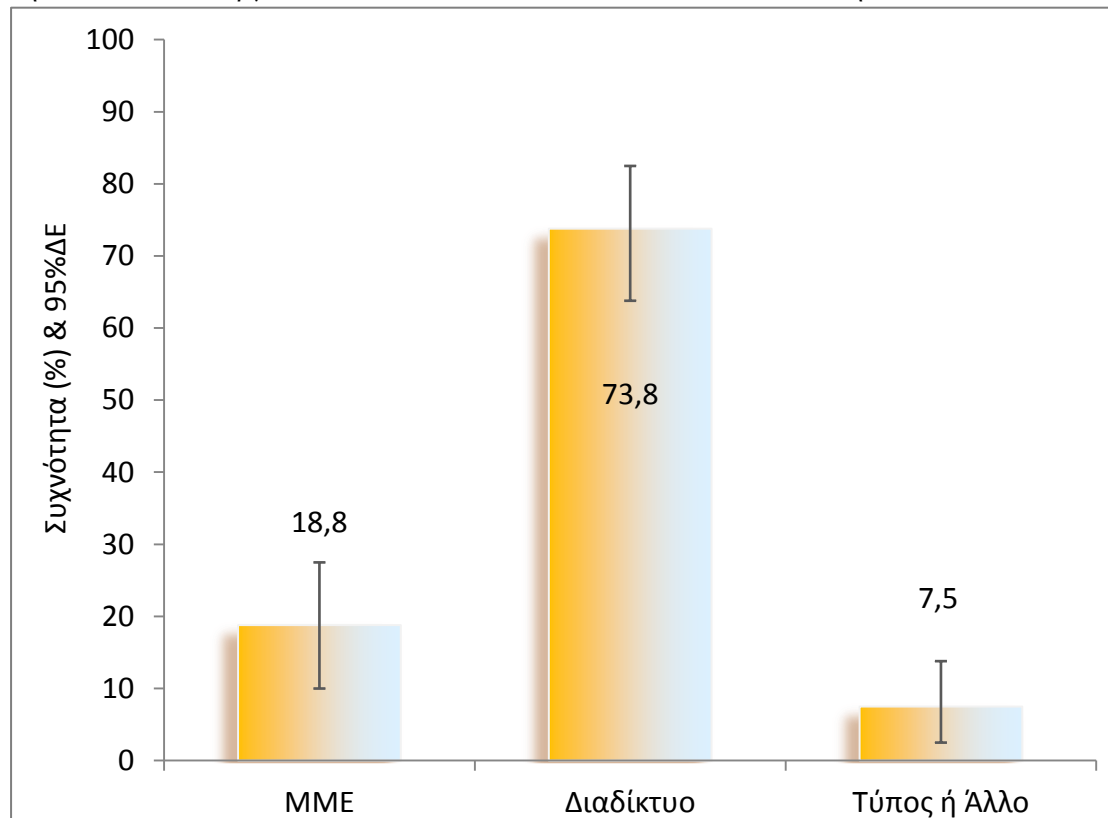
Σχετικά με την αυτοαξιολόγηση του βαθμού πληροφόρησης που διαθέτουν οι ερωτώμενοι για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα, το 32,5% των ερωτώμενων δήλωσε ότι η πληροφόρησή τους είναι από ανεπαρκής έως μάλλον ανεπαρκής, το 41,3% των ερωτώμενων δήλωσε ότι η πληροφόρησή τους είναι ούτε επαρκής έως ούτε ανεπαρκής και το 26,3% των ερωτώμενων δήλωσε ότι η πληροφόρησή τους είναι από μάλλον επαρκής έως επαρκής.

Σχήμα 2. Αυτοαξιολόγηση (υποκειμενική) του βαθμού πληροφόρησης που έχουν οι φοιτητές και φοιτήτριες της έρευνας για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα.

Σχετικά με το ερώτημα ποια είναι η κύρια πηγή πληροφόρησης των ερωτώμενων σχετικά με την ανεργία, το 18,8% των ερωτώμενων δήλωσε ότι η κύρια πηγή πληροφόρησής τους είναι τα ΜΜΕ, το 73,8% δήλωσε ότι η κύρια πηγή πληροφόρησής τους είναι το διαδίκτιο ενώ το 7,5% δήλωσε ότι είναι ο τύπος ή κάτι άλλο. Συνεπώς η πλειοψηφία δήλωσε ότι η κύρια πηγή πληροφόρησής τους σχετικά με το φαινόμενο της ανεργίας στην Ελλάδα είναι το διαδίκτιο.

Σχήμα 3. Κύρια πηγή πληροφόρησης που έχουν οι φοιτητές και φοιτήτριες της έρευνας για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα.

Στο σημείο αυτό παρουσιάζεται η συσχέτιση των μεταβλητών « βαθμός ανησυχίας των ερωτώμενων σχετικά με τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων στην Ελλάδα» και « έτος σπουδών ». Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στο βαθμό ανησυχίας και στο έτος σπουδών (p value=0,551)

Πίνακας 3. Βαθμός ανησυχίας που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα, ως προς το έτος σπουδών τους.

		<i>Σε ποιο βαθμό ανησυχείτε για τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων στην Ελλάδα:</i>		
		Μέτρια	Πολύ, Πάρα πολύ	
		%		p-value
Έτος σπουδών	1 ^ο	0,0	100,0	0,551
	2 ^ο	6,3	93,8	
	3 ^ο	12,5	87,5	
	4 ^ο	18,8	81,3	
	5 ^ο +	0,0	100,0	

Έλεγκτοι χ^2 (γραμμικής τάσης).

Σχετικά με την συσχέτιση των μεταβλητών « έτος σπουδών» και « βαθμός πληροφόρησης για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα», όπως φαίνεται στον Πίνακα 4, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις δύο μεταβλητές (p=0,537).

Πίνακας 4. Συσχέτιση «του βαθμού πληροφόρησης που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα», ως προς «το έτος σπουδών τους».

		<i>Πως αξιολογείτε το βαθμό πληροφόρηση σας για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα</i>			
		<i>Ανεπαρκή/Μάλλον ανεπαρκή</i>	<i>Ούτε επαρκή ούτε ανεπαρκή</i>	<i>Μάλλον επαρκή/Επαρκή</i>	
		%			p-value
Έτος σπουδών	<i>1^ο</i>	25,0	50,0	25,0	
	<i>2^ο</i>	31,3	37,5	31,3	
	<i>3^ο</i>	56,3	37,5	6,3	0,537
	<i>4^ο</i>	18,8	62,5	18,8	
	<i>5^ο +</i>	31,3	18,8	50,0	

Έλεγχος χ^2 (γραμμικής τάσης).

Απαντήσεις στις ερωτήσεις που αφορούν στις γνώσεις των ερωτώμενων για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα.

Σε αυτό το σημείο θα παρουσιαστούν οι απαντήσεις των ερωτώμενων σχετικά με την ερώτηση που αφορά τις γνώσεις που έχουν οι φοιτητές/τριες της έρευνας για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα και οι ορθές σε κάθε ερώτηση.

Στην ερώτηση εάν σήμερα ένας στους πέντε Έλληνες είναι μέλος οικογένειας στην οποία δεν εργάζεται κανείς το 81,3% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι σωστό, ενώ το 18,7% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι λάθος. (Η ορθή απάντηση είναι **το σωστό**, σήμερα ένας στους πέντε Έλληνες είναι μέλος οικογένειας στην οποία δεν εργάζεται κανείς).

Στην ερώτηση εάν το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων νέων στην Ελλάδα είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 80,0% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι σωστό, ενώ το 20,0% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι λάθος. (Η ορθή

απάντηση είναι **το λάθος**. Το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων νέων στην Ελλάδα είναι όσοι δεν πήγαν καθόλου σχολείο).

Στην ερώτηση εάν οι νέες γυναίκες έχουν μικρότερα ποσοστά ανεργίας από τους νέους άντρες το 33,8% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι σωστό, ενώ το 66,3% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι λάθος. (Η ορθή απάντηση είναι **το λάθος**. Το ποσοστό ανεργίας των νέων γυναικών είναι σημαντικά υψηλότερο από το ποσοστό ανεργίας των νέων αντρών).

Στην ερώτηση εάν στον ιδιωτικό τομέα δεν είναι νόμιμο να προσλαμβάνεται νέος/νέα με αμοιβή τα 2/3 του κατώτατου μισθού, το 65,0% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι σωστό, ενώ το 35,0% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι λάθος. (Η ορθή απάντηση είναι **το σωστό**, στον ιδιωτικό τομέα δεν είναι νόμιμο να προσλαμβάνεται νέος/νέα με αμοιβή τα 2/3 του κατώτατου μισθού).

Στην ερώτηση εάν η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα ανάμεσα στις 27 της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου τα ποσοστά ανεργίας δεν μειώνονται ανάλογα με την απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων, το 70,0% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι σωστό, ενώ το 30,0% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι λάθος. Η ορθή απάντηση είναι **το σωστό**, η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα ανάμεσα στις 27 της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου τα ποσοστά ανεργίας δεν μειώνονται ανάλογα με την απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων. Η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία, η γνωστή Eurostat, επισημαίνει ότι η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα ανάμεσα στις 27 της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου τα ποσοστά ανεργίας δεν μειώνονται ανάλογα με την απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων και, συνολικά, δεν διαφοροποιούνται σημαντικά.

Στην ερώτηση εάν η ανεργία των νέων 25-29 είναι περίπου 20%, το 73,8% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι σωστό, ενώ το 26,3% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι λάθος. Η ορθή απάντηση είναι **το λάθος**. Στις ηλικίες 25-29 ετών το ποσοστό της ανεργίας ανέρχεται στο 34,3%.

Πίνακας 5. Κατανομή σχετικών συχνοτήτων των απαντήσεων σε ΓΝΩΣΕΙΣ που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα.

	Απάντησαν στην ερώτηση ότι είναι:		p-value
	Σωστό	Λάθος	
	%		
1.Σήμερα ένας στους πέντε Έλληνες είναι μέλος οικογένειας στην οποία δεν εργάζεται κανείς	81,3	18,7	<0,001
2.Το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων νέων στην Ελλάδα είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	80,0	20,0	<0,001
3.Οι νέες γυναίκες έχουν μικρότερα ποσοστά ανεργίας από τους νέους άντρες	33,8	66,3	0,005
4.Στον ιδιωτικό τομέα δεν είναι νόμιμο να προσλαμβάνεται νέος/νέα με αμοιβή τα 2/3 του κατώτατου μισθού	65,0	35,0	0,010
5. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα ανάμεσα στις 27 της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου τα ποσοστά ανεργίας δεν μειώνονται ανάλογα με την απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων	70,0	30,0	<0,001
6. Η ανεργία των νέων 25-29 είναι περίπου 20%	26,3	73,8	<0,001

Με μπλε κελιά παρουσιάζονται οι ορθές (σωστές) απαντήσεις στις ερωτήσεις γνώσεων για την ανεργία. Διωνυμικοί έλεγχοι.

Βαθμολογία των ερωτώμενων σχετικά με τις γνώσεις τους για το φαινόμενο της ανεργίας αναλογικά με τα περιγραφικά τους χαρακτηριστικά.

Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στο βαθμό πληροφόρησης των ερωτώμενων για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα και περιγραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων. Αναλυτικότερα:

Όσον αφορά στο φύλο των ερωτώμενων, οι άντρες φαίνεται να έχουν μεγαλύτερη βαθμολογία από τις γυναίκες, ωστόσο η διαφορά που παρατηρείται είναι πολύ μικρή.

Όσον αφορά στην ηλικία των ερωτώμενων τη μεγαλύτερη βαθμολογία την έχουν τα άτομα που είναι 24 χρονών και άνω, ενώ ακολουθούν τα άτομα ηλικίας 18 με 23 και τέλος τα άτομα από 21 έως 23.

Σχετικά με τα έτη σπουδών των ερωτώμενων πρώτοι σε βαθμολογία έρχονται οι φοιτητές του 2^{ου} και 5^{ου} έτους , ενώ ακολουθούν οι φοιτητές του 1^{ου} και 4^{ου} και τέλος έρχονται οι φοιτητές του 2^{ου} έτους.

Ως προς την οικογενειακή κατάσταση τα άτομα που δήλωσαν ελεύθερα φαίνεται να είναι πιο ενημερωμένα σχετικά με το φαινόμενο της ανεργίας στην Ελλάδα απο τα άτομα που είναι έγγαμα ή συζούν.

Τέλος όπως είναι αναμενόμενο, τα άτομα που καλύπτουν τα έξοδά τους από προσωπική εμπειρία είναι πιο ενημερωμένα σχετικά με την ανεργία στην Ελλάδα, συγκριτικά με τα άτομα που τους καλύπτει τα έξοδα διαβίωσης η οικογένειά τους ή από εκείνα που τα καλύπτουν και από προσωπική εμπειρία και με την βοήθεια της οικογένειάς τους.

Πίνακας 6. Βαθμολογία επάρκειας γνώσεων για την ανεργία των νέων, που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες, ως προς τα περιγραφικά τους χαρακτηριστικά.

		Βαθμολογία γνώσεων* για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα			
		N	Μέση τιμή	Τυπ. απόκλ.	p-value
Βαθμολογία όλων		80	3,76	1,19	-
Φύλο	<i>άνδρας</i>	13	3,77	1,09	0,787
	<i>γυναίκα</i>	67	3,76	1,22	
Ηλικία, χρόνια	<i>18-20</i>	30	3,80	1,16	0,845
	<i>21-23</i>	34	3,68	1,12	
	<i>24+</i>	16	3,88	1,46	
Έτος σπουδών	<i>1^ο</i>	16	3,81	1,04	
	<i>2^ο</i>	16	3,88	1,26	

	3 ^ο	16	3,44	1,03	0,698
	4 ^ο	16	3,81	1,22	
	5 ^ο +	16	3,88	1,46	
Οικογενειακή κατάσταση	<i>έγγαμος/η, συζεί</i>	6	3,67	1,63	0,955
	<i>άγαμος/η</i>	74	3,77	1,17	
Κάλυψη εξόδων διαβίωσης	<i>από οικογένεια</i>	43	3,77	1,13	0,451
	<i>προσωπική εργασία</i>	14	4,07	1,21	
	<i>και τα δύο</i>	23	3,57	1,31	

* Η βαθμολογία εκτιμάται από τις ορθές απαντήσεις σε έξι ερωτήσεις γνώσεων για την ανεργία (εύρος 0-6). Μεγαλύτερη βαθμολογία υποδηλώνει υψηλότερη γνώση. Μη παραμετρικοί Έλεγχοι Mann Whitney & Kruskal Wallis.

Απόψεις των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, σχετικά με το αν συμφωνούν ή διαφωνούν με τα πιθανά αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα.

Τα αποτελέσματα αυτά παρουσιάζονται στον Πίνακα 7 που ακολουθεί.

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών φαίνεται να διαφωνεί με την άποψη ότι υπάρχουν νέοι άνεργοι στην Ελλάδα επειδή δεν διαθέτουν τις δεξιότητες για να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρέχονται. Πιο συγκεκριμένα το 85 % των ερωτηθέντων διαφωνεί συνολικά με την παραπάνω δήλωση, ενώ η πλειοψηφία εξ' αυτών (67,5%) απάντησε με σαφήνεια («διαφωνώ») έναντι μιας μικρότερης μερίδας που διαφωνεί με κάποια επιφύλαξη (17,5%). Τα ποσοστά όσων συμφωνούν με την παραπάνω άποψη (6,3%), αλλά και όσων δηλώνουν ουδέτεροι (8,8%) είναι ιδιαίτερα χαμηλά.

Με αντίστοιχη βεβαιότητα, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (82,5%) διαφωνεί με την δήλωση πως η ανεργία των νέων στην Ελλάδα, οφείλεται στο γεγονός ότι είναι άτυχοι. Λίγο παραπάνω από έναν στους δέκα φοιτητές/τριες δηλώνει ουδέτερος στην παραπάνω δήλωση (15 %), ενώ το ποσοστό αυτών που συμφωνούν είναι ελάχιστο (2,5%).

Στη συνέχεια, παρατηρείται πως σχεδόν τέσσερις στους πέντε φοιτητές/τριες (78,8%) διαφωνούν με την άποψη ότι υπάρχουν νέοι άνεργοι στην Ελλάδα επειδή δεν προσπαθούν αρκετά και δεν εργάζονται σκληρά. Μόλις το 16,3% διατηρούν ουδέτερη στάση στην παραπάνω δήλωση, ενώ μικρό είναι το ποσοστό αυτών που συμφωνούν με την παραπάνω άποψη (5,1%). Είναι σαφές λοιπόν, πως η πλειοψηφούσα άποψη δεν αντιλαμβάνεται την ανεργία των νέων στην Ελλάδα ως προϊόν δικής τους ανεπάρκειας.

Επίσης, τρεις στους πέντε ερωτηθέντες (60%) υιοθετούν την άποψη πως οι νέοι άνεργοι στην Ελλάδα είναι θύματα κοινωνικού αποκλεισμού λόγω οικονομικής κρίσης. Ωστόσο, παρατηρείται πως από το παραπάνω ποσοστό, σχετικά μεγάλη είναι η μερίδα αυτών που συμφώνησαν με κάποια αβεβαιότητα (35%). Λίγο παραπάνω από έναν στους δέκα ερωτηθέντες (11,3%) κρατά ουδέτερη στάση για την παραπάνω άποψη. Σημαντικό, αν και ξεκάθαρα μειοψηφικό, είναι το ποσοστό όσων διαφωνούν με την παραπάνω δήλωση (28,8%).

Λίγο παραπάνω από τους μισούς φοιτητές/τριες κοινωνική εργασίας (53,8%) πιστεύουν πως η ανεργία των νέων στην Ελλάδα, οφείλεται στο γεγονός πως οι ίδιοι δεν διαθέτουν τις απαραίτητες διασυνδέσεις που θα τους εξασφαλίσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Η πλειοψηφία εξ' αυτών ωστόσο, φαίνεται να είναι πιο επιφυλακτική (36,3% δήλωσαν «μάλλον συμφωνώ» έναντι 17,5% που δήλωσαν «συμφωνώ»). Αρκετοί είναι αυτοί που διαφωνούν συνολικά με την παραπάνω άποψη (33,8%), ενώ σχεδόν ένας στους πέντε ερωτηθέντες (22,5%) κρατά ουδέτερη στάση.

Επιπλέον, οι φοιτητές/τριες κοινωνικής εργασίας συμφωνούν συνολικά (76,3%) με την άποψη πως υπάρχουν νέοι άνεργοι στην Ελλάδα επειδή δεν γίνονται προσλήψεις, γιατί ο δημόσιος τομέας είναι κορεσμένος, λόγω των πελατειακών σχέσεων. Μόλις ένας στους δέκα ερωτηθέντες διαφωνεί με την παραπάνω άποψη, ενώ το ποσοστό των ερωτηθέντων που φαίνεται ουδέτερο είναι λίγο μεγαλύτερο (13,8%).

Με μεγάλη πλειοψηφία (85,1%) φαίνεται να υιοθετείται η άποψη, πως υπάρχουν νέοι άνεργοι στην Ελλάδα επειδή υπάρχει μεγάλο δημόσιο χρέος, το οποίο προήλθε από λάθος χειρισμούς κυβερνήσεων. Αξίζει να σημειωθεί πως την απάντηση «συμφωνώ» έδωσαν πάνω από τους μισούς ερωτηθέντες, έναντι 26,3% που «μάλλον συμφωνούν», δηλαδή η παραπάνω άποψη είναι αρκετά ισχυρή. Αρκετά μικρή μερίδα των ερωτηθέντων διαφώνησε με την παραπάνω άποψη (7,5%) και κράτησε ουδέτερη στάση (7,5%).

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών (70,1%) φαίνεται να διαφωνεί με την άποψη ότι υπάρχουν νέοι άνεργοι στην Ελλάδα επειδή υπάρχει μεγάλος αριθμός μεταναστών. Πάνω από τους μισούς ερωτηθέντες διαφωνεί χωρίς επιφύλαξη, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι και η παραπάνω άποψη είναι ισχυρή. Μόλις ένας στους δέκα καταλογίζει στους μετανάστες την ανεργία των νέων στην Ελλάδα, ενώ αρκετά περισσότεροι (ένας στους πέντε) ανταποκρίθηκαν με ουδετερότητα.

Την άποψη πως νέοι άνεργοι στην Ελλάδα υπάρχουν, επειδή η λειτουργία της αγοράς παράγει ανέργους (ώστε επειδή υπάρχει μεγάλη προσφορά εργασίας, να μειωθούν οι μισθοί και να αυξηθούν οι επενδύσεις), συμμερίζονται λίγο παραπάνω από τους μισούς συνολικά ερωτηθέντες (51,3%). Αρκετά μεγάλο ποσοστό παρουσιάζει η ουδέτερη στάση απέναντι στην παραπάνω άποψη (32,5%), ενώ πολύ λιγότεροι είναι αυτοί που συνολικά διαφωνούν (16,3%).

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών φαίνεται να συμφωνεί συνολικά (55,1%) με την άποψη ότι υπάρχουν νέοι άνεργοι στην Ελλάδα επειδή στον ιδιωτικό τομέα δεν δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας εξαιτίας έλλειψης επενδύσεων. Από αυτούς, διπλάσιοι είναι εκείνοι που συμφωνούν με κάποια επιφύλαξη. Αρκετά μεγάλο ποσοστό παρουσιάζει η ουδέτερη στάση απέναντι στην παραπάνω άποψη (28,8%), ενώ πολύ λιγότεροι είναι αυτοί που συνολικά διαφωνούν (16,3%).

Στην τελευταία ερώτηση η οποία είναι, εάν υπάρχουν νέοι άνεργοι στην Ελλάδα επειδή η τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν συνδέεται με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας παρατηρείται ένας σχετικός διχασμός. Συνολικά η πλειοψηφία συμφωνεί (37,5%), σε χαμηλά γενικά επίπεδα που χαρακτηρίζουν αρκετά λιγότερους από τους μισούς ερωτηθέντες. Επιπλέον, ελάχιστη είναι η διαφορά με όσους συνολικά διαφωνούν με την παραπάνω άποψη (35%), ενώ λίγο λιγότεροι ανταποκρίνονται με ουδετερότητα (27,5%).

Συμπερασματικά, φαίνεται πως η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων διαφωνεί με απόψεις οι οποίες με κάποιο τρόπο καταλογίζουν στους ίδιους τους νέους άνεργους στην Ελλάδα, την κατάσταση τους. Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφική διαφωνία των ερωτηθέντων στις ερωτήσεις 1, 2 και 3 δείχνει πως, κατά την άποψη τους, η ανεργία των νέων δεν σχετίζεται με έλλειψη δεξιοτήτων των ίδιων και προσπάθειας, ατυχία ή απροθυμία να εργαστούν σκληρά. Από τα παραπάνω φάνηκε πως οι φοιτητές/τριες κοινωνικής εργασίας εστιάζουν σε εξωγενείς παράγοντες για να εξηγήσουν την ανεργία, γεγονός που επιβεβαιώνεται στις επόμενες ερωτήσεις.

Ιδιαίτερα ισχυρή πεποίθηση φαίνεται να παρουσιάζουν οι απόψεις πως οι ανεργία των νέων στην Ελλάδα προκαλείται αφενός από τον κορεσμό του δημόσιου τομέα, εξαιτίας πελατειακών σχέσεων, ο οποίος έχει οδηγήσει στο να μην γίνονται προσλήψεις και αφετέρου στο μεγάλο δημόσιο χρέος το οποίο προήλθε από λάθος χειρισμούς κυβερνήσεων. Η άποψη πως η νέοι άνεργοι στην Ελλάδα είναι θύματα κοινωνικού αποκλεισμού λόγω οικονομικής κρίσης είναι κυρίαρχη, ωστόσο λιγότερο ισχυρή, ενώ το πλήθος των ερωτηθέντων που διαφωνεί δεν είναι καθόλου αμελητέο. Το ίδιο ισχύει και για την άποψη πως υπάρχουν νέοι άνεργοι στην Ελλάδα, επειδή δεν διαθέτουν τις απαραίτητες διασυνδέσεις που θα τους εξασφαλίσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Είναι σαφές πως οι φοιτητές/τριες κοινωνικής εργασίας ως επί το πλείστον δεν καταλογίζουν στην μετανάστευση, την ύπαρξη άνεργων νέων στην Ελλάδα. Επίσης αξίζει να σημειωθεί το μεγάλο ποσοστό ουδετερότητας στις τελευταίες τρεις ερωτήσεις. Οι απόψεις που αιτιολογούν την ανεργία των νέων στην ίδια τη λειτουργία της αγοράς και στην έλλειψη επενδύσεων, η οποία δεν επιτρέπει τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, είναι οριακά πλειοψηφικές. Η άποψη που σχετίζει την ανεργία των νέων με τη σύνδεση της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, φαίνεται να είναι η πιο διαφορούμενη.

Πίνακας 7. Κατανομή σχετικών συχνοτήτων των απαντήσεων σε ΑΠΟΨΕΙΣ που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα.

Υπάρχουν νέοι άνεργοι στην Ελλάδα επειδή:	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
	%				
1. Δεν διαθέτουν τις δεξιότητες για να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρέχονται	67,5	17,5	8,8	6,3	-
2. Είναι άτυχοι	65,0	17,5	15,0	2,5	-
3. Δεν προσπαθούν αρκετά και δεν εργάζονται σκληρά	60,0	18,8	16,3	3,8	1,3
4. Είναι θύματα κοινωνικού αποκλεισμού λόγω οικονομικής κρίσης	12,5	16,3	11,3	35,0	25,0
5. Δεν διαθέτουν τις απαραίτητες διασυνδέσεις που θα τους εξασφαλίσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας	12,5	11,3	22,5	36,3	17,5
6. Δεν γίνονται προσλήψεις επειδή ο δημόσιος τομέας είναι κορεσμένος λόγω των πελατειακών σχέσεων	6,3	3,8	13,8	32,5	43,8
7. Υπάρχει μεγάλο δημόσιο χρέος που προήλθε από λάθος χειρισμούς κυβερνήσεων	5,0	2,5	7,5	26,3	58,8
8. Υπάρχει μεγάλος αριθμός μεταναστών	51,3	18,8	20,0	5,0	5,0

9. Η λειτουργία της αγοράς παράγει ανέργους (ώστε επειδή υπάρχει μεγάλη προσφορά εργασίας, να μειωθούν οι μισθοί και να αυξηθούν οι επενδύσεις)	11,3	5,0	32,5	28,8	22,5
10. Στον ιδιωτικό τομέα δεν δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας λόγω έλλειψης επενδύσεων	7,5	8,8	28,8	36,3	18,8
11. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν συνδέεται με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας	20,0	15,0	27,5	22,5	15,0

Απόψεις των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα σχετικά με την αξιολόγηση των επιπτώσεων της ανεργίας στην ζωή των νέων στην Ελλάδα.

Όπως φαίνεται από τους πίνακες 8 και 9 που ακολουθούν :

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, φαίνεται να θεωρεί πάρα πολύ σημαντική επίπτωση της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα την ανεπαρκή κάλυψη των βιοποριστικών αναγκών. Ειδικότερα η συγκεκριμένη επίπτωση ιεραρχείται ως δεύτερη πιο σημαντική από τους ερωτηθέντες καθώς ο μέσος όρος είναι (4,6). Ελάχιστοι είναι εκείνοι που θεωρούν ότι είναι λιγότερο σημαντική.

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, φαίνεται να θεωρεί πάρα πολύ σημαντικές τις αρνητικές επιπτώσεις που έχει η ανεργία των νέων στην Ελλάδα στις διαπροσωπικές σχέσεις. Εξετάζοντας το μέσο όρο (4,1) της η συγκεκριμένη επίπτωση κατατάσσεται από τους συμμετέχοντες τις εργασίας, σε ως πολύ σημαντική για την ζωή των νέων. Ελάχιστοι είναι εκείνοι που θεωρούν ότι είναι λιγότερο σημαντικές οι αρνητικές επιπτώσεις στις διαπροσωπικές σχέσεις των νέων στην Ελλάδα εξαιτίας της ανεργίας τους.

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, φαίνεται να θεωρεί πάρα πολύ σημαντικές τις ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα. Η συγκεκριμένη επίπτωση ιεραρχείται ως η πιο σημαντική για την ζωή των νέων, καθώς ο μέσος όρος της είναι (4,8). Ελάχιστοι είναι εκείνοι που θεωρούν ότι είναι λιγότερο σημαντικές οι ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα.

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, φαίνεται να θεωρεί πολύ σημαντική επίπτωση της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα την αναζήτηση μη εποικοδομητικών τρόπων διαφυγής. Η συγκεκριμένη επίπτωση αν και ο μέσος όρος της είναι χαμηλότερος των υπολοίπων (3,9), ωστόσο αποτελεί και αυτή αρκετά σημαντική επίπτωση για την ζωή των νέων στην Ελλάδα σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων. Ελάχιστοι είναι εκείνοι που θεωρούν καθόλου σημαντική την αναζήτηση μη εποικοδομητικών τρόπων φυγής.

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, φαίνεται να θεωρεί πάρα πολύ σημαντική επίπτωση της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα τον συμβιβασμό με μια εργασία κατώτερη των προσόντων τους, που παρέχει άσχημες συνθήκες απασχόλησης. Και αυτή η επίπτωση σύμφωνα με το μέσο όσο που προέκυψε (4,2) φαίνεται να ιεραρχείται από τους συμμετέχοντες από τις πιο σημαντικές επιπτώσεις. Λιγότεροι είναι εκείνοι που θεωρούν λιγότερο σημαντική επίπτωση της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα τον συμβιβασμό με μια εργασία κατώτερη των προσόντων τους, που παρέχει άσχημες συνθήκες απασχόλησης.

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, φαίνεται να θεωρεί πάρα πολύ σημαντική επίπτωση της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα την διαιώνιση της εξάρτησης από την οικογένεια και την παρεμπόδιση της ανεξαρτητοποίησης του νέου/νέας. Η συγκεκριμένη επίπτωση προκύπτει επίσης και αυτή από τις πιο σημαντικές επιπτώσεις που θεωρούν οι ερωτώμενοι ότι έχει η ανεργία των νέων στην Ελλάδα στην ζωή τους καθώς ο μέσος όρος είναι (4,4). Ελάχιστοι είναι εκείνοι που θεωρούν λιγότερο σημαντική επίπτωση της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα την διαιώνιση της εξάρτησης από την οικογένεια και την παρεμπόδιση της ανεξαρτητοποίησης του νέου/νέας.

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, φαίνεται να θεωρεί πάρα πολύ σημαντική επίπτωση της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα την αδυναμία των νέων να αναλάβουν την ευθύνη της ζωής τους και να κάνουν σχέδια για το μέλλον σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο. Εξίσου πολύ σημαντική επίπτωση φαίνεται να αναγνωρίζεται από τους ερωτηθέντες και η παραπάνω και αυτό διαφαίνεται και από τον μέσο όρο (4,5). Ελάχιστοι είναι εκείνοι που θεωρούν λιγότερο σημαντική επίπτωση της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα την αδυναμία των

νέων να αναλάβουν την ευθύνη της ζωής τους και να κάνουν σχέδια για το μέλλον σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο.

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, φαίνεται να θεωρεί πάρα πολύ σημαντικές τις αρνητικές επιπτώσεις που έχει η ανεργία των νέων στην Ελλάδα στις κοινωνικές σχέσεις. Η συγκεκριμένη επίπτωση αν και ο μέσος όρος της είναι χαμηλότερος των υπολοίπων (3,9), ωστόσο αποτελεί και αυτή αρκετά σημαντική επίπτωση για την ζωή των νέων στην Ελλάδα σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων. Λιγότεροι είναι εκείνοι που θεωρούν λιγότερο σημαντικές τις αρνητικές επιπτώσεις που έχει η ανεργία των νέων στην Ελλάδα στις κοινωνικές σχέσεις.

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, φαίνεται να θεωρεί πάρα πολύ σημαντική επίπτωση της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα την καταστρατήγηση του δικαιώματος να ζουν ανεξάρτητα και με αξιοπρέπεια. Από τις πιο σημαντικές επιπτώσεις φαίνεται να αναγνωρίζεται από τους ερωτηθέντες και η καταστρατήγηση του δικαιώματος να ζουν ανεξάρτητα και με αξιοπρέπεια και αυτό διαφαίνεται και από τον μέσο όρο (4,5). Λιγότεροι είναι εκείνοι που θεωρούν λιγότερο σημαντική την επίπτωση της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα την καταστρατήγηση του δικαιώματος να ζουν ανεξάρτητα και με αξιοπρέπεια.

Πίνακας 8. Κατανομή σχετικών συχνοτήτων των απαντήσεων για τη σημαντικότητα που πιστεύουν οι φοιτητές και φοιτήτριες της έρευνας ότι έχουν οι ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ της ανεργίας στη ζωή των νέων στην Ελλάδα.

Επιπτώσεις της ανεργίας στη ζωή των νέων:	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	Καθόλου σημαντικό				Πάρα πολύ σημαντικό
	%				
1. Ανεπαρκής κάλυψη βιοποριστικών αναγκών	-	3,8	6,3	16,3	73,8
2. Αρνητικές επιπτώσεις στις διαπροσωπικές σχέσεις	-	5,0	21,3	32,5	41,3
3. Ψυχολογικές επιπτώσεις (άγχος, ανασφάλεια για το μέλλον, απογοήτευση λόγω ματαίωσης)	1,3	-	2,5	13,8	82,5
4. Αναζήτηση μη εποικοδομητικών τρόπων φυγής (π.χ εξαρτήσεις, αυτοκτονίες)	1,3	6,3	26,3	32,5	33,8
5. Συμβιβασμός με εργασία κατώτερη των προσόντων, που παρέχει άσχημες συνθήκες απασχόλησης	1,3	5,0	16,3	31,3	46,3

6. Διαιώνιση της εξάρτησης από την οικογένεια και παρεμπόδιση της ανεξαρτητοποίησης του νέου/νέας	-	2,5	13,8	27,5	56,3
7. Οι νέοι δεν μπορούν να αναλάβουν την ευθύνη της ζωής τους, να κάνουν σχέδια για το μέλλον σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο	-	2,5	6,3	26,3	65,0
8. Αρνητικές επιπτώσεις στις κοινωνικές σχέσεις	-	8,8	22,5	36,3	32,5
9. Καταστρατήγηση του δικαιώματος να ζουν ανεξάρτητα και με αξιοπρέπεια	1,3	5,0	7,5	20,0	66,3

Πίνακας 9. Μέσοι όροι της σημαντικότητας που πιστεύουν οι φοιτητές και φοιτήτριες της έρευνας ότι έχουν οι ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ της ανεργίας στη ζωή των νέων στην Ελλάδα.

Επιπτώσεις της ανεργίας στη ζωή των νέων:	Μέσος Όρος
1. Ανεπαρκής κάλυψη βιοποριστικών αναγκών	4,6
2. Αρνητικές επιπτώσεις στις διαπροσωπικές σχέσεις	4,1
3. Ψυχολογικές επιπτώσεις (άγχος, ανασφάλεια για το μέλλον, απογοήτευση λόγω ματαίωσης)	4,8
4. Αναζήτηση μη εποικοδομητικών τρόπων φυγής (π.χ εξαρτήσεις, αυτοκτονίες)	3,9
5. Συμβιβασμός με εργασία κατώτερη των προσόντων, που παρέχει άσχημες συνθήκες απασχόλησης	4,2
6. Διαιώνιση της εξάρτησης από την οικογένεια και παρεμπόδιση της ανεξαρτητοποίησης του νέου/νέας	4,4
7. Οι νέοι δεν μπορούν να αναλάβουν την ευθύνη της ζωής τους, να κάνουν σχέδια για το μέλλον σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο	4,5
8. Αρνητικές επιπτώσεις στις κοινωνικές σχέσεις	3,9
9. Καταστρατήγηση του δικαιώματος να ζουν ανεξάρτητα και με αξιοπρέπεια	4,5

Απόψεις που έχουν οι φοιτητές και φοιτήτριες της έρευνας για τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα, ως προς τα γενικά περιγραφικά χαρακτηριστικά τους.

Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στο βαθμό συμφωνίας/διαφωνίας που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες για τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα, ως προς τα γενικά περιγραφικά χαρακτηριστικά τους.(φύλο, έτος σπουδών κ.λ).

Πίνακας 10. Μέση βαθμολογία Κλίμακας συμφωνίας* σε απόψεις που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες για τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα, ως προς τα γενικά περιγραφικά χαρακτηριστικά τους.

		Κλίμακα συμφωνίας* σε απόψεις για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα			
		N	Μέση τιμή	Τυπ. απόκλ.	p-value
Φύλο	<i>άνδρας</i>	13	2,77	0,43	0,256
	<i>γυναίκα</i>	67	2,91	0,56	
Ηλικία, χρόνια	<i>18-20</i>	30	2,91	0,53	0,737
	<i>21-23</i>	34	2,85	0,55	
	<i>24+</i>	16	2,90	0,57	
Έτος σπουδών	<i>1^ο</i>	16	2,92	0,51	0,991
	<i>2^ο</i>	16	2,84	0,55	
	<i>3^ο</i>	16	2,93	0,42	
	<i>4^ο</i>	16	2,84	0,68	
	<i>5^ο +</i>	16	2,90	0,57	
Οικογενειακή κατάσταση	<i>έγγαμος/η, συζεί</i>	6	3,04	0,29	0,504
	<i>άγαμος/η</i>	74	2,88	0,55	

Κάλυψη εξόδων διαβίωσης	<i>από οικογένεια</i>	43	2,95	0,51	0,624
	<i>προσωπική εργασία</i>	14	2,68	0,72	
	<i>και τα δύο</i>	23	2,90	0,43	

* Η βαθμολογία εκτιμάται ως μέση βαθμολογία απαντήσεων 5βαθμης κλίμακας Likert 11 ερωτήσεων (βλ. πίνακα 5 & σχήμα 4) με διαβάθμιση από 1:διαφωνώ έως 5:συμφωνώ. Μη παραμετρικοί Έλεγχοι Mann Whitney & Kruskal Wallis.

Απόψεις που έχουν οι φοιτητές και φοιτήτριες της έρευνας για επιπτώσεις της ανεργίας στην ζωή των νέων στην Ελλάδα ως προς τα γενικά περιγραφικά χαρακτηριστικά τους.

Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις απόψεις που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες για τη σημαντικότητα των επιπτώσεων της ανεργίας στην ζωή των νέων στην Ελλάδα ως προς τα γενικά περιγραφικά χαρακτηριστικά τους (φύλο, έτος σπουδών κ.λ).

Πίνακας 11. Μέση βαθμολογία Κλίμακας σημαντικότητας* των επιπτώσεων για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα, που δηλώνουν οι φοιτητές και φοιτήτριες της έρευνας, ως προς τα γενικά περιγραφικά χαρακτηριστικά τους.

		N	Κλίμακας σημαντικότητας* των επιπτώσεων για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα		
			Μέση τιμή	Τυπ. απόκλ.	p-value
Φύλο	<i>άνδρας</i>	13	4,00	0,67	0,256
	<i>γυναίκα</i>	67	4,37	0,51	
Ηλικία, χρόνια	<i>18-20</i>	30	4,20	0,58	0,237
	<i>21-23</i>	34	4,45	0,43	
	<i>24+</i>	16	4,23	0,69	

Έτος σπουδών	<i>1^ο</i>	16	4,30	0,54	
	<i>2^ο</i>	16	4,17	0,64	
	<i>3^ο</i>	16	4,30	0,42	0,256
	<i>4^ο</i>	16	4,57	0,41	
	<i>5^ο +</i>	16	4,23	0,69	
Οικογενειακή κατάσταση	<i>έγγαμος/η, συζεί</i>	6	4,19	0,57	
	<i>άγαμος/η</i>	74	4,32	0,56	0,504
Κάλυψη εξόδων διαβίωσης	<i>από οικογένεια</i>	43	4,37	0,55	
	<i>προσωπική εργασία</i>	14	4,19	0,67	0,470
	<i>και τα δύο</i>	23	4,28	0,49	

* Η βαθμολογία εκτιμάται ως μέση βαθμολογία απαντήσεων 5βαθμης κλίμακας Likert 9 ερωτήσεων (βλ. πίνακα 6 & σχήμα 5) με διαβάθμιση από 1:καθόλου σημαντικό έως 5:πάρα πολύ σημαντικό. Μη παραμετρικοί Έλεγχοι Mann Whitney & Kruskal Wallis.

Απόψεις που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες για τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα, ως προς το έτος σπουδών.

Σε αυτό το σημείο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ερωτώμενων σχετικά με:
α) αν συμφωνούν ή διαφωνούν με τις ερωτήσεις που αφορούν τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα (πίνακας 12), και β) συσχέτιση των απαντήσεων «*μάλλον συμφωνώ, συμφωνώ*» με τις ερωτήσεις που αφορούν τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα σε συνδυασμό με το έτος σπουδών τους (πίνακας 13).

Α) Όπως βλέπουμε στον Πίνακα 12 όλες σχεδόν οι απόψεις παρουσιάζουν στατιστική σημαντικότητα, εκτός από αυτή που παρουσιάζει την ανεργία των νέων στην Ελλάδα ως αποτέλεσμα της μη σύνδεσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τις ανάγκες της

αγοράς εργασίας (11) (p value =0,343). Η παραπάνω άποψη όπως σχολιάστηκε εκτενέστερα για τον Πίνακα 7, είναι η μόνη στην οποία δεν υπήρχε σαφής ανταπόκριση συμφωνίας/ διαφωνίας / ουδέτερης στάσης από τους ερωτηθέντες.

Πίνακας 12 Πίνακας που δείχνει τα ποσοστά συμφωνίας/διαφωνίας για τις απόψεις που αφορούν τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα..

	Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ	p-value
1. Δεν διαθέτουν τις δεξιότητες για να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρέχονται.	67,5%	17,5%	8,8%	6,3%	0,0%	<0,001
2. Είναι άτυχοι.	65,0%	17,5%	15,0%	2,5%	0,0%	<0,001
3. Δεν προσπαθούν αρκετά και δεν εργάζονται σκληρά.	60,0%	18,8%	16,3%	3,8%	1,3%	<0,001
4. Είναι θύματα κοινωνικού αποκλεισμού λόγω οικονομικής κρίσης.	12,5%	16,3%	11,3%	35,0%	25,0%	0,003
5. Δεν διαθέτουν τις απαραίτητες διασυνδέσεις που θα τους εξασφαλίσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας	12,5%	11,3%	22,5%	36,3%	17,5%	0,003
6. Δεν γίνονται προσλήψεις επειδή ο δημόσιος τομέας είναι κορεσμένος λόγω των πελατειακών σχέσεων.	6,3%	3,8%	13,8%	32,5%	43,8%	<0,001
7. Υπάρχει μεγάλο δημόσιο χρέος που προήλθε από λάθος χειρισμούς κυβερνήσεων	5,0%	2,5%	7,5%	26,3%	58,8%	<0,001
8. Υπάρχει μεγάλος αριθμός μεταναστών	51,3%	18,8%	20,0%	5,0%	5,0%	<0,001
9. Η λειτουργία της αγοράς παράγει ανέργους, (ώστε επειδή υπάρχει μεγάλη προσφορά εργασίας, να μειωθούν οι μισθοί και να αυξηθούν οι επενδύσεις).	11,3%	5,0%	32,5%	28,8%	22,5%	<0,001
10. Στον ιδιωτικό τομέα δεν δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας λόγω έλλειψης επενδύσεων	7,5%	8,8%	28,8%	36,3%	18,8%	<0,001
11. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν συνδέεται με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας	20,0%	15,0%	27,5%	22,5%	15,0%	0,343

Έλεγχος χ^2 ισοδυναμίας σχετικών συχνοτήτων.

B) Όπως βλέπουμε από τον πίνακα 13 που ακολουθεί δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στο βαθμό συμφωνίας που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες σχετικά με τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με το έτος σπουδών τους, εκτός από την άποψη, που αναφέρει ότι «η λειτουργία της αγοράς παράγει ανέργους (ώστε επειδή υπάρχει μεγάλη προσφορά εργασίας, να μειωθούν οι μισθοί και να αυξηθούν οι επενδύσεις) όπου $p=0,041$, Στην

τοποθέτηση αυτή όσο αυξάνονται τα έτη σπουδών αυξάνεται και ο βαθμός συμφωνίας με την συγκεκριμένη άποψη

Πίνακας 13. Κατανομή σχετικών συχνοτήτων των απαντήσεων «μάλλον συμφωνώ, συμφωνώ» σε ΑΠΟΨΕΙΣ που έχουν οι φοιτητές και φοιτήτριες της έρευνας για τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα, ως προς το έτος σπουδών.

Υπάρχουν νέοι άνεργοι στην Ελλάδα επειδή:	Έτος σπουδών					P-value
	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο +	
	%					
1. Δεν διαθέτουν τις δεξιότητες για να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρέχονται	6,3	6,3	12,5	0,0	6,3	0,711
2. Είναι άτυχοι	0,0	0,0	6,3	6,3	0,0	0,545
3. Δεν προσπαθούν αρκετά και δεν εργάζονται σκληρά	6,3	0,0	0,0	6,3	12,5	0,450
4. Είναι θύματα κοινωνικού αποκλεισμού λόγω οικονομικής κρίσης	62,5	50,0	75,0	62,5	50,0	0,572
5. Δεν διαθέτουν τις απαραίτητες διασυνδέσεις που θα τους εξασφαλίσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας	56,3	50,0	56,3	43,8	62,5	0,860
6. Δεν γίνονται προσλήψεις επειδή ο δημόσιος τομέας είναι κορεσμένος λόγω των πελατειακών σχέσεων	81,3	75,0	87,5	87,5	50,0	0,073
7. Υπάρχει μεγάλο δημόσιο χρέος που προήλθε από λάθος χειρισμούς κυβερνήσεων	93,8	87,5	81,3	81,3	81,3	0,814
8. Υπάρχει μεγάλος αριθμός μεταναστών	25,0	6,3	6,3	6,3	6,3	0,287
9. Η λειτουργία της αγοράς παράγει ανέργους (ώστε επειδή υπάρχει μεγάλη προσφορά εργασίας, να μειωθούν οι μισθοί και να αυξηθούν οι επενδύσεις)	37,5	37,5	56,3	56,3	68,8	0,041
10. Στον ιδιωτικό τομέα δεν δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας λόγω έλλειψης επενδύσεων	50,0	56,3	43,8	62,5	62,5	0,430
11. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν συνδέεται με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας	43,8	37,5	25,0	25,0	56,3	0,746

Έλεγχος χ^2 (γραμμικής τάσης).

Κεφάλαιο 8^ο Συμπεράσματα

Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει μια σύντομη αναφορά στο σκοπό της πτυχιακής εργασίας και θα ακολουθήσει παρουσίαση των ευρημάτων της έρευνας καθώς και παρουσίαση των συμπερασμάτων που προέκυψαν.

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία που έχει ως τίτλο, Απόψεις - Πληροφόρηση Φοιτητών /τριών Κοινωνικής Εργασίας για την Ανεργία, σκοπός είναι η διερεύνηση των απόψεων των φοιτητών/τριών της κοινωνικής εργασίας ΤΕΙ Αθήνας σχετικά με τα αίτια της ανεργίας και η πληροφόρηση που διαθέτουν για το θέμα. Θα εξεταστεί επίσης η σχέση που μπορεί να υπάρχει ανάμεσα στην πληροφόρηση των φοιτητών για την ανεργία σε σχέση με το έτος σπουδών τους.

Σε αυτό το σημείο θα γίνει παρουσίαση των ευρημάτων της έρευνας καθώς και των συμπερασμάτων της εργασίας. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 13 άντρες (16,3%) και 67 γυναίκες (83,7%), ενώ υπήρχαν ερωτώμενοι που φοιτούσαν σε όλα τα έτη σπουδών.

Όπως ήταν αναμενόμενο η πλειοψηφία των ερωτώμενων (ποσοστό 61,3 %) δήλωσε ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς πολύ/πάρα πολύ. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων (ποσοστό 56,3%) δήλωσε ότι όσον αφορά στην οικονομική τους κατάσταση, οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται σε μέτριο βαθμό, ενώ ποσοστό 22,5% δήλωσε ότι οι προσωπικές τους ανάγκες καλύπτονται από καθόλου έως λίγο. Στην πλειοψηφία (53,7%) τα έξοδα διαβίωσης καλύπτονται από την οικογένειά τους, ενώ σε ποσοστό (17,5%) τα έξοδα διαβίωσής τους καλύπτονται μόνο από προσωπική εργασία.

8.1 Πληροφόρηση ερωτώμενων για ανεργία

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων ανησυχεί σε μεγάλο βαθμό για την ανεργία ενώ μόλις το 7,5% ανησυχεί σε μέτριο βαθμό. Η κύρια πηγή πληροφόρησης που έχουν οι φοιτητές και φοιτήτριες της έρευνας για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα είναι το διαδίκτυο, ενώ μόλις ένας στους πέντε έχει ενημερωθεί από τα ΜΜΕ. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων αξιολογεί με ουδέτερο τρόπο το βαθμό πληροφόρησης που έχουν οι ίδιοι για το θέμα της ανεργίας των νέων

στην Ελλάδα. Ωστόσο, σχεδόν το 1/3 των ερωτηθέντων αξιολογεί την πληροφόρηση του, για το ζήτημα, από μάλλον ανεπαρκή έως ανεπαρκή.

Όσον αφορά στις απαντήσεις των ερωτώμενων στις ερωτήσεις που αφορούν στις γνώσεις των ερωτώμενων για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα η πλειοψηφία απάντησε με σωστό τρόπο στις τρεις σωστές τοποθετήσεις για την ανεργία στην Ελλάδα, ενώ η πλειοψηφία απάντησε με σωστό τρόπο στην μια λάθος τοποθέτηση ενώ απάντησε με λάθος τρόπο στις παρακάτω δύο απόψεις.

-Στην ερώτηση εάν το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων νέων στην Ελλάδα είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 80,0% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι σωστό, ενώ το 20,0% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι λάθος. Η σωστή απάντηση είναι «λάθος». (Το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων νέων στην Ελλάδα είναι όσοι δεν πήγαν καθόλου σχολείο).

-Στην ερώτηση εάν η ανεργία των νέων 25-29 είναι περίπου 20%, το 73,8% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι σωστό, ενώ το 26,3% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είναι λάθος. Η σωστή απάντηση είναι λάθος. (Στις ηλικίες 25-29 ετών το ποσοστό της ανεργίας ανέρχεται στο 34,3%).

8.2 Αντιλήψεις των φοιτητών/τριών κοινωνικής εργασίας, για τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα

Μέσα από την ερευνητική διαδικασία έγινε δυνατό σε ένα βαθμό, να προσδιοριστούν κάποιες από τις κυρίαρχες αντιλήψεις των φοιτητών/τριών κοινωνικής εργασίας, για τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα. Η διαφωνία τους με απόψεις που αιτιολογούν την ανεργία των νέων στην Ελλάδα ως έλλειψη προσπάθειας και δεξιοτήτων των ίδιων των ανέργων, ατυχίας ή απροθυμίας από πλευράς τους να εργαστούν σκληρά, είναι ιδιαίτερα ισχυρή.

Αντίθετα, οι ερωτηθέντες εστιάζουν σε εξωγενείς/δομικούς παράγοντες για να εξηγήσουν την ανεργία. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες φαίνεται να υιοθετούν αφηγήσεις οι οποίες συνδέουν την ανεργία των νέων με την αναστολή των προσλήψεων στο δημόσιο τομέα, ο οποίος είναι σε κορεσμό εξαιτίας πελατειακών σχέσεων, καθώς και με το υπέρογκο δημόσιο χρέος. Περίπου τρεις στους πέντε ερωτώμενους πιστεύουν πως οι νέοι άνεργοι στην Ελλάδα είναι θύματα κοινωνικού αποκλεισμού λόγω οικονομικής κρίσης, ενώ λίγο λιγότεροι θεωρούν οι άνεργοι δεν διαθέτουν τις απαραίτητες διασυνδέσεις για να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά

εργασίας. Οι απόψεις που αιτιολογούν την ανεργία των νέων στην ίδια τη λειτουργία της αγοράς και στην έλλειψη επενδύσεων, η οποία δεν επιτρέπει τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, είναι οριακά πλειοψηφικές και βρίσκουν ένα μεγάλο μέρος των ερωτηθέντων ουδέτερους. Αυτό είναι λογικό, στο βαθμό που οι ερωτηθέντες αντιλαμβάνονται την ανεργία μέσα από ένα βιωματικό πρίσμα, ενώ είναι αισιόδοξο ότι ως φοιτητές/φοιτήτριες Κοινωνικής Εργασίας εστιάζουν σε δομικούς παράγοντες αν και διαφαίνεται ότι διαθέτουν περιορισμένες γνώσεις για τη λειτουργία της αγοράς.

Είναι σαφές πως ως φοιτητές/τριες κοινωνικής εργασίας ως επί το πλείστον δεν καταλογίζουν στην μετανάστευση, την ύπαρξη άνεργων νέων στην Ελλάδα. Όμως μπορεί να θεωρηθεί σημαντικό αρνητικό ποσοστό ότι ένας στους δέκα ερωτώμενους καταλογίζει στους μετανάστες την ανεργία των νέων στην Ελλάδα και ότι ένας στους πέντε ανταποκρίθηκε με ουδετερότητα, επειδή ως φοιτητές κοινωνικής εργασίας θα έπρεπε να είχαν αμφισβητήσει αυτή την προκατειλημμένη άποψη. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανταπόκριση στην άποψη που σχετίζει την ανεργία των νέων με την αδυναμία σύνδεσης της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Οι ερωτηθέντες που διαφωνούν, είναι ουδέτεροι και συμφωνούν είναι σχεδόν ισόποσοι, με τους τελευταίους να υπερτερούν οριακά.

8.3 Αξιολόγηση της σημαντικότητας των επιπτώσεων της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα.

Η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, φαίνεται να θεωρεί πάρα πολύ σημαντικές τις ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα. Η συγκεκριμένη επίπτωση ιεραρχείται ως η πιο σημαντική για την ζωή των νέων (μέσος όρος 4,8). Φαίνεται να απασχολεί την πλειοψηφία και είναι φυσικό, καθώς όλες οι υπόλοιπες επιπτώσεις έχουν ως βασικό τους πυρήνα τόσο την ψυχολογία όσο και τις ψυχολογικές επιπτώσεις. Επίσης οι φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα είναι φοιτητές Κοινωνικής Εργασίας γεγονός το οποίο υποδηλώνει ότι είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένοι και ενήμεροι για τις ψυχολογικές επιπτώσεις των κοινωνικών φαινομένων και συγκεκριμένα του φαινομένου της ανεργίας που μαστίζει την χώρα μας εδώ και κάποια χρόνια.

Από τα ευρήματα προκύπτει ότι οι ερωτώμενοι θεωρούν *πάρα πολύ σημαντική* την επίπτωση της ανεργίας των νέων στην αδυναμία κάλυψης των βιοποριστικών

αναγκών (μέσος όρος 4,6). Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν επίσης ως πάρα πολύ σημαντικές επιπτώσεις, την αδυναμία των νέων να αναλάβουν την ευθύνη της ζωής τους και να κάνουν σχέδια για το μέλλον σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο καθώς και την καταστρατήγηση του δικαιώματος να ζουν ανεξάρτητα και με αξιοπρέπεια (μέσος όρος 4,5). Γενικότερα φαίνεται να μην τους απασχολεί μόνο το θέμα του βιοπορισμού αλλά να εστιάζουν αρκετά, στην έλλειψη δυναμισμού, ελευθερίας και ανεξαρτησίας των νέων τις οποίες έχει επιφέρει το φαινόμενο της ανεργίας (μέσος όρος 4,5). Μια ακόμη επίπτωση της ανεργίας που συνδέεται άμεσα με τις δύο προηγούμενες και φάνηκε οι ερωτώμενοι να την αντιλαμβάνονται ως εξίσου σημαντική είναι η διαιώνιση της εξάρτησης από την οικογένεια (μέσος όρος 4,4) και η παρεμπόδιση της ανεξαρτητοποίησης του νέου/νέας (μέσος όρος 4,5).

Οι φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα φαίνεται να θεωρούν πολύ σημαντική σε μια ακόμη επίπτωση της ανεργίας στην ζωή των νέων, που συνδέεται με τον συμβιβασμό με μια εργασία κατώτερη των προσόντων τους, που παρέχει άσχημες συνθήκες απασχόλησης (μέσος όρος 4,2). Επίσης πολύ σημαντική θεωρείται και η επίπτωση της ανεργίας που αφορά τις διαπροσωπικές σχέσεις (μέσος όρος 4,1). Τέλος ακολουθούν δύο επιπτώσεις που αν και ιεραρχήθηκαν στο τέλος από τα ποσοστά φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες τις θεωρούν πολύ σημαντικές, αυτές είναι η αναζήτηση των νέων μη εποικοδομητικών τρόπων διαφυγής καθώς και οι επιπτώσεις της ανεργίας στις κοινωνικές σχέσεις (μέσος όρος 3,9).

Είναι σημαντικό να υπογραμμισθεί ότι σχετικά με την συσχέτιση των μεταβλητών « έτος σπουδών» και « βαθμός πληροφόρησης για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα», δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις δύο μεταβλητές ($p=0,537$).

Τέλος δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στο βαθμό συμφωνίας που έχουν οι ερωτώμενοι φοιτητές και φοιτήτριες σχετικά με τα αίτια της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με το έτος σπουδών τους, εκτός από την άποψη, που αναφέρει ότι «η λειτουργία της αγοράς παράγει ανέργους (ώστε επειδή υπάρχει μεγάλη προσφορά εργασίας, να μειωθούν οι μισθοί και να αυξηθούν οι επενδύσεις) όπου $p=0,041$. Στην τοποθέτηση αυτή όσο αυξάνονται τα έτη σπουδών αυξάνεται και ο βαθμός συμφωνίας με την συγκεκριμένη άποψη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Αγαπητός, Γ. (2000) “Οικονομικό Λεξικό, Έκδοση 1^η”, Αθήνα, ΑΓΑΠΗΤΟΣ
- Αγαπητός, Γ. (2008), “Λεξικό της νέας οικονομίας”, Αθήνα, ΑΓΑΠΗΤΟΣ
- Βαρουφάκης, Γ. & Κουντούρης, Μ. (2007) “Πολιτική Οικονομία: Η οικονομική θεωρία στο φώς της κριτικής” Αθήνα, Gutenberg
- Δεδουσόπουλος, Α. (2000) “Θεωρίες της Ανεργίας- Η Κρίση στην Αγορά Εργασίας”: Ρύθμιση-Ευελιξίες-Απορρύθμιση, Τόμος Πρώτος”, Αθήνα, Γ. Δαρδάνος
- Δημοπούλου-Λαγωνίκα, Μ. (2009) “Μεθοδολογία Κοινωνικής Εργασίας- Μοντέλα Παρέμβασης”, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα
- Δεδουσόπουλος, Α. (2004) “Η Κρίση στην Αγορά Εργασίας: Ρυθμιση-Ευελιξίες-Απορρύθμιση. Τόμος Πρώτος Θεωρίες της Ανεργίας” Αθήνα, τυπωθήτω
- Καραμεσίνη, Μ. & Κουζής, Γ. (2005) “Πολιτική Απασχόλησης. Πεδίο σύζευξης οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής”, Αθήνα, Gutenberg
- Καραμεσίνη Μ., (2010) “Ανεργία και Πολιτικές Απασχόλησης. Πάντειο Πανεπιστήμιο”, Αθήνα
- Κατσανέβας Κ., (1985) “Απασχόληση και Ανεργία στην Ελλάδα” Αθήνα, Οργανισμός απασχόλησης εργατικού δυναμικού
- Κυραζή Ν., (2011) “Η κοινωνιολογική Έρευνα, Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών” Αθήνα, Πεδίο
- Κώττης, Χ.Γ. και Κώττη-Πετράκη. Α., (2000) “Σύγχρονη Μακροοικονομική” Αθήνα, Μπένου Ε
- Λιαρόπουλος Λ., (2010) “Οικονομική κρίση. Αιτίες και Αποτελέσματα” Αθήνα, ΒΗΤΑ Medical Arts.
- Ματσαγγάνης Μ., (2011) “Η κοινωνική πολιτική σε δύσκολους καιρούς. Οικονομική κρίση, δημοσιονομική λιτότητα και κοινωνική προστασία” Αθήνα, Κριτική
- Μηλιός Γ. Δημούλης Δ. & Οικονομάκης Γ., (2005) “Η θεωρία του Μαρξ για τον καπιταλισμό: Πλευρές μιας θεωρητικής και πολιτικής ρήξης,” Αθήνα, Νήσος

- Ντολιοπούλου Ε., (2012) “Οι Επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης στους Νέους της Χώρας μας: Μια Μελέτη Περίπτωσης Φοιτητών του Α.Π.Θ.” Σύγχρονη Εκπαίδευση τχ. 169.
- Παναγιώτης Γ., (2000) “*Ανάπτυξη και Ανεργία: προοπτικές*” Αθήνα ΙΤΕΠ
- Πετκίδου, Ε. (2007), “Απασχόληση και Ανεργία: η Περίπτωση των Νέων Ανέργων”, Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Πετρινώτη Ξ., (1989) “*Αγορές Εργασίας-Οικονομικές Θεωρίες και Έρευνες*”, Αθήνα, Παπαζήση
- Πολυβός Θ. & Χλέτσος Μ., (2006) “*Πολιτικές απασχόλησης και ανεργία*” Αθήνα, Παρατηρητήριο Ερευνητική και Πληροφορική Α.Ε.
- Ρομπόλης Σ., (2010) “*Οικονομική κρίση, κρίση απασχόλησης και κρίση κοινωνικής Ασφάλισης*”, Αθήνα
- Ρουμπίνη Γ., (2011) “*Ελληνική οικονομία και μετανάστευση: Μύθοι και πραγματικότητες*”, ΕΛΙΑΜΕΠ
- Σκουτέλης Γ., (1996) “*Ανεργία: Αίτια και Λύσεις*”, Αθήνα, Ρουχώτας Δημήτριος, « financial» forum.
- Σπυριδάκης Μ., (2013) “*Ανεργία και Εργασιακή Ανασφάλεια- Όψεις Ενός Εμμένοντως Κινδύνου*”, Αλεξάνδρεια
- Παυλόπουλος Π., (2000), “*Ανάπτυξη και ανεργία: προοπτικές*”, Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, Αθήνα
- Παναγιωτόπουλος, Ν. (2005), “*Η οδύνη των ανέργων*” Αθήνα, Πολύτροπο

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Aliaga M. & Gunderson B. (2006) “*Interactive Statistics Third Edition*”, Pearson
- Hughes, Kirsty, (2011) University of Cambridge
- Hughes, Kirsty, (2012) “*EU democracy in crisis, Open Democracy*”
- Marmot, Bell, (2009) “*How will the financial crisis affect health*”, London.
- Stryckler, D., Basu, S., Suhrcke, M., Cotts, A., Mc Kee, M.. (2009). *The*

public health effect of economic crisis and alternative policy responses in Europe: An empirical analysis. Lancet: 374:315-323

- Barber, Benjamin, (2003) “Strong Democracy: Participatory Politics for a New Age”, New York

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ

- Abel A. και Bernanke B. (2002) “ Μακροοικονομική ” 4η έκδοση, Κριτική.
- Hughes M., – Kroehler Carolyn J. (2007) “Κοινωνιολογία και οι βασικές έννοιες”, Κριτική
- Javeau, C. (1996) “ Η έρευνα με ερωτηματολόγιο. Το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή. Τζαννόνε-Γζώρτζη, Κ. Ι. (επιμέλεια και απόδοση στα ελληνικά)” Αθήνα, Τυπωθήτω Γ. Δαρδανός
- Mankiw G., (2002) “Μακροοικονομική Θεωρία”, Αθήνα, Gutenberg.
- Naomi K., (2010), “Το δόγμα του σόκ: η άνοδος του καπιταλισμού της καταστροφής” Αθήνα, Λιβάνης

ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- Βαγιανός Δ., Βέττας Ν., Μεγήρ Κ. (2010) “*Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Μεταρρυθμίσεις και ευκαιρίες σε μία κρίσιμη συγκυρία*”, www.greekeconomistsforreform.com [τελευταία πρόσβαση 6-12-15]
- Γ.Σ.Ε.Ε. “*Η Ελληνική Οικονομία και η Απασχόληση*” *Ετήσια Έκθεση 2015* <http://www.inegsee.gr/etisia-ekthesi-2015-i-elliniki-ikonomia-ke-i-apascholisi/> [τελευταία πρόσβαση στις 2/2/16]
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (2016) “*Δελτίο Τύπου- Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Δ΄ Τρίμηνο 2015*”, <http://www.statistics.gr/documents/20181/3c10f1ef-a56e-4441-9599-89dc578ffb84> [τελευταία πρόσβαση στις 5/4/15]
- Ελληνική Στατιστική Αρχή “*Η Ελλάς με αριθμούς Οκτώβριος – Δεκέμβριος 2015*” http://www.statistics.gr/documents/20181/1515741/GreeceInFigures_2015Q4_GR.pdf/272fcb8e-a97f-4c31-af93-fc29113319ab [3/2/16]
- ΙΝΕ “*Ανεργία και Εργασιακή Επισφάλεια, Διαστάσεις και Επιπτώσεις σε καιρό Κρίσης*” http://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2015/07/MELETH-31_.pdf [3/2/16]
- Κούτση Ε., (2008) “*Οι ψυχολογικές Συνέπειες της Ανεργίας στους νέους*” http://tkaridipsynk.blogspot.gr/2009/03/blog-post_17.html [τελευταία πρόσβαση 20/5/16]
- Μπούρας Γ. & Λύκουρας Λ., “*Η Οικονομική Κρίση και οι Επιπτώσεις της στην Ψυχική Υγεία*” Εγκέφαλος <http://www.encephalos.gr/48-2-02g.htm> [τελευταία πρόσβαση 15/5/2016]
- Φατούρου Μ., (2010) “*Εργασία και ανεργία: ψυχολογικές επιπτώσεις*” Εγκέφαλος <http://www.encephalos.gr/full/47-4-04g.htm> [τελευταία πρόσβαση 5/4/16]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΣΕ.Υ.Π.

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ:

**ΑΠΟΨΕΙΣ –ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ /ΤΡΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ**

**Η παρούσα έρευνα πραγματοποιείται από την Αλιπράντη Θάλεια με υπεύθυνη
καθηγήτρια την κα Παπαδάκη Ελένη.**

**Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και θα τηρηθεί η εχεμύθεια. Σας
ευχαριστούμε για την συμμετοχή σας στην έρευνα**

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2016

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Α. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. **Φύλο:**
α. Γυναίκα..... β. Άντρας.....
2. **Ηλικία:**
α. 18-20..... β. 21-23..... γ. 24-26..... δ. 27 και άνω.....
3. **Έτος σπουδών:**
α. 1^ο..... β. 2^ο ... γ. 3^ο..... δ. 4^ο..... ε. 5^ο και άνω.....
4. **Οικογενειακή κατάσταση:**
α. Έγγαμος β. Άγαμος γ. Συζώ.....
5. **Τα έξοδα διαβίωσης σας καλύπτονται από:**
α. Οικογένεια..... β. Προσωπική εργασία..... γ. Και τα δύο.....
6. **Εάν σας στηρίζει η οικογένεια σας σε ποιο βαθμό η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς σας:**
α. Καθόλου.... β. Λίγο.... γ. Μέτρια.... δ. Πολύ.... ε. Πάρα πολύ.....
7. **Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι καλύπτονται οι προσωπικές σας ανάγκες από την οικονομική σας κατάσταση:**
α. Καθόλου.... β. Λίγο..... γ. Μέτρια..... δ. Πολύ.... ε. Πάρα πολύ.....

Β. ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

8. **Σε ποιο βαθμό ανησυχείτε για τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων στην Ελλάδα:**
α. Καθόλου.... β. Λίγο.... γ. Μέτρια.... δ. Πολύ..... ε. Πάρα πολύ.....

9. Πως αξιολογείτε το βαθμό πληροφόρηση σας για την ανεργία των νέων στην Ελλάδα:

- α. Ανεπαρκής..... β. Μάλλον ανεπαρκής.... γ. Ούτε επαρκής ούτε ανεπαρκής...
δ. Μάλλον επαρκής..... ε. Επαρκής.....

10. Ποια είναι η κύρια πηγή πληροφόρησης σας:

- α. ΜΜΕ.... β. Διαδίκτυο.... γ. Τύπος.... δ. Άλλο.....

11. Ποιες από τις παρακάτω απόψεις θεωρείτε σωστές ή όχι:

	Σωστό	Λάθος
1.Σήμερα ένας στους πέντε Έλληνες είναι μέλος οικογένειας στην οποία δεν εργάζεται κανείς		
2.Το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων νέων στην Ελλάδα είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.		
3.Οι νέες γυναίκες έχουν μικρότερα ποσοστά ανεργίας από τους νέους άντρες.		
4.Στον ιδιωτικό τομέα δεν είναι νόμιμο να προσλαμβάνεται νέος/νέα με αμοιβή τα 2/3 του κατώτατου μισθού.		
5. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα ανάμεσα στις 27 της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου τα ποσοστά ανεργίας δεν μειώνονται ανάλογα με την απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων		
6. Η ανεργία των νέων 25-29 είναι περίπου 20%		

12.Με ποιες από τις παρακάτω απόψεις συμφωνείτε ή διαφωνείτε:

Υπάρχουν νέοι άνεργοι στην Ελλάδα επειδή:	Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
1.Δεν διαθέτουν τις δεξιότητες για να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρέχονται.					
2.Είναι άτυχοι.					
3. Δεν προσπαθούν αρκετά και δεν εργάζονται σκληρά.					
4.Είναι θύματα κοινωνικού αποκλεισμού λόγω οικονομικής κρίσης.					

5. Δεν διαθέτουν τις απαραίτητες διασυνδέσεις που θα τους εξασφαλίσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας					
6. Δεν γίνονται προσλήψεις επειδή ο δημόσιος τομέας είναι κορεσμένος λόγω των πελατειακών σχέσεων.					
7. Υπάρχει μεγάλο δημόσιο χρέος που προήλθε από λάθος χειρισμούς κυβερνήσεων					
8. Υπάρχει μεγάλος αριθμός μεταναστών					
9. Η λειτουργία της αγοράς παράγει ανέργους, (ώστε επειδή υπάρχει μεγάλη προσφορά εργασίας, να μειωθούν οι μισθοί και να αυξηθούν οι επενδύσεις).					
10. Στον ιδιωτικό τομέα δεν δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας λόγω έλλειψης επενδύσεων					
11. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν συνδέεται με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας					

13. Αξιολογείστε πόσο σημαντικές θεωρείτε τις παρακάτω επιπτώσεις της ανεργίας στη ζωή των νέων (από 1 καθόλου σημαντικό έως 5 πάρα πολύ σημαντικό)

<i>Επιπτώσεις της ανεργίας στη ζωή των νέων:</i>	1	2	3	4	5
1. Ανεπαρκής κάλυψη βιοποριστικών αναγκών					
2. Αρνητικές επιπτώσεις στις διαπροσωπικές σχέσεις					
3. Ψυχολογικές επιπτώσεις (άγχος, ανασφάλεια για το μέλλον, απογοήτευση λόγω ματαίωσης)					
4. Αναζήτηση μη εποικοδομητικών τρόπων φυγής (π.χ εξαρτήσεις, αυτοκτονίες)					
5. Συμβιβασμός με εργασία κατώτερη των προσόντων, που παρέχει άσχημες συνθήκες απασχόλησης					
6. Διαιώνιση της εξάρτησης από την οικογένεια και παρεμπόδιση της ανεξαρτητοποίησης του νέου/νέας					
7. Οι νέοι δεν μπορούν να αναλάβουν την ευθύνη της ζωής τους, να κάνουν σχέδια για το μέλλον σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο					
8. Αρνητικές επιπτώσεις στις κοινωνικές σχέσεις					
9. Καταστρατήγηση του δικαιώματος να ζουν ανεξάρτητα και με αξιοπρέπεια.					